

# Eth mercadèr de Venècia

William Shakespeare

Traduccion d'Antòni Nogués

Colleccion Modèls de Lengua



*Guardatz era parpalhòla, se com s'a usclat ath lum! Ò!, aguesti pècs cargats de reflexions! Quan se decidissen a obrar que tien eth don de maumeté'c tot damb era sua sabença.*

*Eth tèxte d'aguesta òbra a estat traduït per Antòni Nogués e revisat per Jusèp Loís Sans e Miquèu Segalàs e per Institut d'Estudis Aranesi-Acadèmia aranesa dera lengua occitana.*

Era existència der Institut d'Estudis Aranesi-Acadèmia aranesa dera lengua occitana, e aguesta publicacion, son possibles gràcies ara ajuda de:

- Conselh Generau d'Aran
- Generalitat de Catalonha
  - Departament de Cultura
  - Departament de Justícia
  - Departament d'Ensenhament
- Ajuntaments de Naut Aran e Es Bòrdes
- Fundació La Caixa
- La Caixa - Vielha

© d'aguesta edicion: Institut d'Estudis Aranesi-Acadèmia aranesa dera lengua occitana

1èra edicion: noveme 2017

ISBN:

DL L

Imprés en Arts Gràfiques Bobalà, SL  
www.bobala.cat

## Presentacion

Antòni Nogués a ua trajectòria personau de relacion damb er aranés, ben particulara. Aprenc aguesta lengua a ua edat auançada, enes corsis qu'eth Conselh Generau d'Aran impartís ena Universitat de Lhèida. Des d'aqueth moment quedèc impactat per aguesta lengua, inicièc un procès de revirades envèrs er aranés, que la convertissen sense cap dubte ena persona que mès òbres a revirat, era que mès planes e paraules a traduït ar aranés e era que possiblement mès planes a escrit en aguesta lengua.

Era relacion des òbres qu'a revirat ei : **Guerra e patz** de Lev Nicolàievic Tolstoi (era darrèra des sues revirades), **Anna Karenina** de Lev Nicolàievic Tolstoi, **Aurora Ròia** de Pio Baroja, **Era Pèsta** de Albert Camus, **Eth Latzèret de Tormes** d'autor desneconeishut, **Es Frairs Karamazov** de Fiódor M. Dostoieuski, **Mala Èrba** de Pio Baroja, **Eth Buscon** de Francisco de Quevedo, **Era Cèrca** de Pio Baroja, **Istòria deth temps** de Stephen W. Hawking, **Era Gitaneta** de Miguel de Cervantes, **Era Illustra Serventa** de Miguel de Cervantes, **Condes** de Hans Chistian Andersen, **Es Aventures de Tom Sawyer** de Mark Twain, **Eth Gelós Extremenh** de Miguel de Cervantes, **Eth Licenciat Vidriera** de Miguel de Cervantes, **Rinconete e Cortadillo** de Miguel de Cervantes, **Eth Mon de Sofia** de Jostein Gaarder, **7 Ulisses** de Juan Carlos Ortega, **ÒC** de Griselda Lozano, **Eth Gran Dessenh** de Stephen Hawking, **Nau viatge entath Pirenèu** de Núria Garcia Quera, **Era**

**Comdessa de Tiurana** de Eduard Batlle, **Les: Curiositats istoriques** de Melquiades Calzado,... e fòrça d'outes. E lèu lèu totes non s'an publicat, tot e que bèra ua ei en procès de gestion des permisi d'autor corresponents. Ua relacion increïbla!, un trabalh extraordinari!

Antòni Nogués emplegue ua lengua aprenuda, ei a díder que non ei ua lengua que forme part deth sòn bagatge infantil, juvenil o familiar. Ei ua lengua de construccion, lo qu'ei fòrça coerent damb er òme de sciéncia qu'ei Antòni Nogués.

Cada viatge que revire ua òbra mos la hè arribar e mos ditz "hètz-ne çò que convengue". Mos trobam deuant deth fenomen de que produsís mès documents qu'es qu'èm capables de convertir en literatura. Ei tot un bagatge qu'ei aqui e que calerà gestionar.

Entà dar ua mòstra dera lengua qu'emplegue Nogués auem optat per publicar "Eth Mercadèr de Venècia" de Shakespeare, ua òbra bric senzilla de revirar, e ena que i traparien fòrça dificultats es traductors mès experimentats. Aquesta siguec ua des òbres mès trascendentes de Shakespeare, ena qu'emplegue un lenguatge fòrça erudit, que oblige ath traductor a hèr miracles, creacions, estructuracions que tot soent calerà liéger mès d'un viatge entà comprèner. Nogués a hèt ua adaptacion que cau tier en compde, que cau valorar, ena sua justa mesura. S'era nòsta lengua a de penetrar en espacis enes que non ère, en bèth un d'eri es propòstes de Nogués ei de besonh de tier-les en compde.

Era lengua de Nogués ei particulara, coma n'ei eth sòn procès personau damb er aranés. En senhalam quauqua característica (es utes calerà que les reflexione eth lector):

Emplegue "sivans" "sivans didetz", en compdes de "segontes", "tie" "...ei que me tie aclapat enquia..." en lòc de "ten" qu'ei era forma mès socializada. Emplegue "volentat" qu'auem cambiat en "volontat", e emplegue "mielhor" qu'auem cambiat pera mès socializada "milhor". Hè revirades pròpies en tot inventar paraules

coma “acompanhada” entà referir-se ath grop de personas qu'acompanhen un personatge destacat, “gatge” entà referir-se a ua pròva o testimoniatge. Invente “dormeire” entà referir-se a un que dormís fòrça. Emplegue “deuteire” entà díder “deutor”. Tanben “meritaire” d'ua persona que mereish o que merite, “tormentaira”, ...

Nogués ten era interjeccion “vai”, o “ma hè” de fòrta tradicion aranesa e qu'ara ei pòc emplegada, e tanben “a mand” entà significar que s'ei prèst, premanit. Tanben emplegue “çò de sòn” entà referir-se ara casa d'eth, ua expression dilhèu pòc usuau mès qu'a tot eth sentit en aguesta òbra. Tanben emplegue “après” amassa damb “dempús”. Damb tot eth sòn long trabalh Nogués ei un d'aqueri personatges qu'a aquerit un gran bagatge que li permet enfrentar-se as desafiaments pròpris dera revirada damb eth plantejament de solucions qu'as qu'èm mens dotats mos pòden semblar atrevides.

Nogués hè advèrbis en “-ments”. Les auem cambiat en “-ment”. Emplegue “graciosaments”, “penosaments”, “sinceraments”, “secretaments”, “dignaments”, “claraments”, ... e auem corregit en “graciosament”, “penosament”, “sincerament”, “secretament”, “dignament”, “clarament”, per acòrd dera Acadèmia.

Emplegue expressions coma “Ò caminòus de Diu!” entà expressar ua situacion excepcionau. En ocasions acodís a paraules mèslèu panoccitanes coma “balhar”, “retrait”, “amna”, “otratjar”,...

Tot un exemple, un modèl de lengua, de tèxte, que mos cau tier en compde.

*Jusèp Loís Sans Socasau*

***President der Institut d'Estudis Aranesi  
Acadèmia aranesa dera lengua occitana***



## PERSONATGES

**Eth Dux de Venècia**

**Eth Prince deth Marròc**

**Eth Prince d'Aragon**

**Antòni...** eth mercadèr de Venècia

**Bassanio...** eth sòn amic

**Solanio**

**Salarino**

**Gracian...** amics d'Antòni e de Bassanio

**Laurenç...** encamardat de Jessica

**Shylock...** judiu

**Tubal...** un aute judiu amic de Shylock

**Lancelot Gobbo...** eth graciós, vailet de Shylock

**Eth vielh Gobbo...** pair de Lancelot

**Leonard...** vailet de Bassanio

**Baltasar**

**Esteve...** vailet de Porcia

**Porcia...** rica ainada (eretèra)

**Nerissa...** era sua acompanyanta

**Jessica...** hilha de Shylock

**Es magnifics senadors de Venècia**

**Ussièrs deth tribunau de justícia**

**Un gaita de preson**

**Vailets e ua auta gent de servici**

Era accion qu'a lòc, ara en Venècia, ara en Belmont, ena rica clòsa de Porcia, en tèrra fèrma.



# I

## VENÈCIA

### ERA AGÈNCIA DE COMÈRÇ D'ANTÒNI

(Entren Antòni, Salarino e Solanio)

ANTÒNI De vertat, que non me'n sabí dera rason dera mia tristor. Me preoche, e a vosati tanben, sivans didetz. Mès que non posqui endonviar se com m'a vengut, se perquè s'a apoderat de jo, d'a on nèish, de quina husta ei hèta. Çò de certan ei que me tie aclapat enquiath pic, que lèu jo madeish non m'arreconeishi.

SALARINO Qu'ei qu'eth vòste pensament, volatejant per Ocean, seguís es vòstes naus, riques senhores des ondades, damb es sues veles majestuosas; o, dilhèu melhor, ornaments mobils dera mar que passen brandant trionfaument es sues ales de tela, ath cant des umiles barques mercandes, e ne reciben era sua gentil reveréncia.

SOLANIO Credetz-me, senhor, pr'amor que se jo vedessa es mèns interessi en parièr perill, ua grana part deth mèn còr sensible volarie darrèr des mies esperances. E non pararia de tirassar ribans d'èrba entà saber d'a on bohe eth vent, de campar enes mapes es pòrts e es cais; e tot aquerò que, es mies suposicions, me hessen a crànher bèth malur entàs mèns vaishèths, me serie causa de tristor.

SALARINO Era mia pròpria bohada, en heredar era mia sopa, me harie a trebolat damb era pensada qu'un gran mau d'ua ventada massa fòrta poirie costar ena mar. Que non poiria veir

esguitar un gran de sable deth relòtge, sense pensar enes hons baishi, enes bancs de sable; sense veir eth mèn beròi *Sant Andreu* encalat, damb eth sòn arbe mèstre mès baish qu'era quilha coma se volesse punar era sua hòssa. Poiria, dilhèu, anar entara glèisa e, deuant eth sant edifici de pèira, non pensar sobtament en aqueres arròques redoptables que sonque tocar eth flanc dera mia nau l'esbocinarien.. en tot vessar totes es mies espècies pes ondes de crestes bramaires que s'apolidirien damb es mies sedes? Me serie aquerò possible sense tremolar per tota aguesta opulència qu'en un virament de uelhs pòt èster redusida ath non arren? Qu'ei que posqui arturar eth pensament en ua tau pensada sense pensar qu'ua inquietud parièra m'entristirie de grana manèra? Vai, que non diguem paraules uedes. Jo afirmi que s'Antòni non ei content, ei pr'amor que tie eth pensament tachat enes sues mercaderies.

ANTÒNI Que non, credetz-me: gràcies ara mia fortuna, es mies embarcacions non son aventurades en ua soleta cala ne en un solet punt; e non toti es mèns bens son expausadi ar edart d'aguesta annada. Que non son, donc, es mies especulacions que me boten trist.

SALARINO Serà qu'ètz encamardat?

ANTÒNI Dehòra! Dehòra!

SALARINO Tanpòc encamardat? Alavetz didetz que s'ètz trist ei pr'amor que non estatz alègre; que vos serie lo madeish d'aisit arrir e sautar e díder qu'estatz alègre pr'amor que non estatz trist. Valguem Jano eth des dues cares! Guardatz se com era natura engendre en aguesti temps uns tipes ben estranhs! Es uns que guinhen eth uelh etèrnament en tot arrir coma papagais ath son d'ua cabreta; es auti qu'amien ua cara tan palla e agra que non vos mostrarien es dents a trauèrs d'ua arridalha, encara qu'eth madeish Nestor les jurèsse qu'eth tapatge hè a estarnar d'arrir.

(Entren Bassanio, Laurenç e Gracian)

SOLANIO Guardatz se qui s'aprèsse: Bassanio, eth plan nòble parent vòste, amassa damb Laurenç e Gracian. Adishatz! Que vos deisham damb mès bona companhia.

SALARINO M'auria demorat damb vos enquiath punt que

vos auéssetz hèt era amna alègra, mès coma que vos vien a veir amics milhors que jo, que me'n vau.

ANTÒNI Qu'era vòsta voluntat m'ei plan agradiua. Per aquerò me pensi, que se partitz ei pr'amor qu'es vòsti negòcis vos reclamen e profitatz era escadença entà deishar-me.

SALARINO Bon dia, plan senhors mèns!

BASSANIO Quin dia mos calerà arrir, bona gent? Didetz-me, quan, senhors? Que vos tornatz massa morruts. Tè, mos cau que vage tostemp atau era causa?

SALARINO Que metem es nòsti divertiments ath servici des vòsti.

(Se'n van Salarino e Solanio)

LAURENÇ Bassanio, senhor mèn, ara que ja auetz trapat a Antòni, nosati dus vos deisharam. Mès que vos pregui que non desbrenbetz era vòsta promesa de trapar-mos entara ora deth dinar.

BASSANIO Que non i mancarè.

GRACIAN Dideria jo que non ètz guaire content, Antòni. Que vos pesen massa es copacaps d'aguesta vida; auetz de pensar que la perdetz en tot crompar-la a prètz de massa afans. Credetz-me, que non ètz, aué, ne era ombra de çò que siguéretz.

ANTÒNI Que jo cuelhi eth mon coma çò qu'ei, Gracian; un teatre a on cada un li cau jogar eth sòn papèr, e eth mèn ei d'èster trist.

GRACIAN Ena mia pensada, donc, eth papèr de hòl! Qu'es arrupes dera vielhesa gesquen per tòrt dera alegria e des arridalhes! Que me shautarà mès saber-me'n es entralhes borint de vin qu'eth còr sarrat damb alends desagradius! Perqué un òme damb eth còs plen de sang arderosa aurie de semblar-se ath sòn pairin, emmotlat en ges? Perqué dormir quan ès desvelhat, e esblancossir-te e honer-te pera mala encolia? Escota, Antòni, que jo t'estimi, e ara parle era mia amistat: i a ua sòrta d'òmes, qu'eth sòn ròstre de color de cera semble un lac d'aigües poirides, que, de bon voler, se t'apareishen parats e seriosi per auer-se estropat

damb ua reputacion de sabiesa, de gravetat e de prigondor e que semble que diden: *Jo sò mosur er Oracle; quan jo daurisqui es pòts, que cap can non laire!* Ò, brave Antòni! Guairi me'n sabi que se tien per sabents sonque pr'amor que caren totemp, e ne sò segur que se daurissen era boca harien a vier mauparladi a toti es sòns auditors, en tot obligar-les a tractar ath sòn "pròche" de pèc! Un aute dia que m'estenerè mès. Crei-me, non volgues pescar damb era esca dera malenconia, era reputacion, aguest goi des pècs!...Vam, brave Laurenç... entà ua auta!... En dinar vierè de hèr eth sermon.

LAURENÇ Anem. Vos deisham enquiara ora de dinar. A jo òc que me tòque hèr de sabent mut; aguest Gracian que non me dèishe badar boca.

GRACIAN Que l'auem hèta bona! Sigues, encara per dus ans, eth mèn companh fidèu, e ne tu madeish rebrembaràs eth son dera tua votz.

ANTÒNI Andocien. Ena vòsta escòla que me haríetz a vier blagaire.

GRACIAN *milhor, a fe de Diu!*... pr'amor qu'eth silenci ei causa que solet s'està entàs lengües en salmoira o entàs vèrges heiredament castes.

(Se'n van Laurenç e Gracian)

ANTÒNI I trapatz bèth sentit ad açò?

BASSANIO Gracian qu'ei er òme de Venècia que mès gràcia tie en tot díder abundoses frivolitats. Es sues capitades son coma dus grans de horment horaviadi en dus quartèrs de palhós; que les cercaratz tot un dia entà trapar-les e quan les auratz, non s'ac valerà d'auer-les cercat.

ANTÒNI Ben, didetz-me ara se quina ei era dauna qu'auetz prometut un secret peregrinatge. M'assegurèretz qu'aué me'n parlaríetz.

BASSANIO Vos que vo'n sabetz, Antòni, deth mau estat qu'è botat era mia fortuna, en tot amiar pendent un temps un luxe excessiu qu'es mies rendes non m'an permetut hèr a durar. Que non me planhi de non poder seguir damb era ludentor passada; era

mia grana inquietut qu'ei liurar-me aunèstament des deutes, mès que regulars, as quaus m'a estacat era mia joenesa, un shinhau massa prodiga. Qu'ei a vos, Antòni, que deui mès en sòs e en afeccion; e per çò dera vòsta afeccion me decidisqui a comunicar-vos es plans e projectes qu'è hèt entà desliurar-me des mèns deutes.

ANTÒNI Vos demani, Bassanio, que me hescatz a saber des vòsti plans, e se, coma totes es vòstes accions, seguissen era aunorada via, ne podetz èster segur qu'era mia bossa, era mia persona, es mèns darrèrs mejans, son a còr dubèrt entara vòsta disposicion.

BASSANIO Quan en èster collegiau perdia ua flecha, ara seguida que ne tiraua ua auta ena madeisha direccion e parièra distància e la seguia atentiuament damb era guardada pr'amor de veir se trapaua era prumèra, e en tot aventurar-ne dues, soent se passaue que ne cuelhia dues. Per aguest exemple que vos amuishi dera mainadesa veiratz se guaire candorós ei eth mèn assag. Jo que vos deui fòrça causa e per tòrt des mies turbulències de joen, qu'ei perdut tot çò que vos deui; mès se vos ètz d'acòrd en alugar ua segona flecha, en madeish sentit qu'era prumèra, coma que jo li seguirè era volada atentiuament, que non dobtí bric de trapar-les totes dues, e se non, de hèr-vos a vier era segona, en tot demorar-vos fòrça arregrait deuteire pera prumèra.

ANTÒNI Vos, que me coneishetz, non auríetz de sondejar era mia amistat engenhosament tau que dobtèssetz d'era. E m'ofensen mès es vòsti dobtès que meten en interrogant era mia generositat, que se m'auéssetz degalhat tot çò que tengui. Vos que vo'n sabetz de çò que vos conven e çò que jo posqui, didetz-me ath córrer çò que me cau hèr e ac harè. Atau, donc, parlatz.

BASSANIO Que i a en Belmont ua rica eretèra d'ua tau beresa, que luden es mès rares vertuts; jo qu'è rebut des sòns uelhs uns docí messatges muts. Se cride Porcia, e non ei en arren inferiora ara hilha de Caton, era Porcia de Brutus. Que non ignòre er univèrs era sua valor, donques que des quate vents l'envien galants illustri de toti es costats; era sua cabeladura radianta li què sus es espatles coma ua ploja d'aur e ei era que hè dera sua clòsa

de Belmont ua dusau plaja de Colcos, a on es Jasons s'arturen entà conquistar-la. Ò!, Antòni, amic mèn. Se jo auessa sonque es mieis entà sostier era rivalitat damb eri, autant venturosament me parle era mia amna, qu'eth trionf aurie d'èster, sens dobte, mèn.

ANTÒNI Que ja sabes qu'era mia riquesa ei tota peth mar; jo non compdi damb sòs ne damb mejans d'amassar lèu lèu ua grana quantitat. Mès, ve-te'n, saja, guarda se guaire pòt eth mèn credit en Venècia. Jo que sò dispausat a espremir-lo enquiath darrèr escut pr'amor de qué tu vages ben equipat entà Belmont, ath cant dera bèra Porcia. Vè-te'n, cerca, que jo tanben cercarè dera mia part, e sò segur que treirè sòs dera confiança o dera simpatia qu'inspiri.

(Se'n van)

## II

### **BELMONT EN ÇÒ DE PORCIA**

(Entren Porcia e Nerissa)

PORCIA Me pòs creir, Nerissa, eth mèn èster brèu qu'ei fòrça cansat d'aguest gran mon.

NERISSA Que serie plan naturau, estimada senhora, s'es vòsti malurs siguessen autants qu'es vòstes prosperitats. Per çò que, sivans veigui, eth molt minjar que hè emmalautir, lo madeish qu'era hame. Qu'ei que non ei bric menspredable un nivèu miei de víuer; çò de superflú mèslèu envielhís, çò de simplament de besonh qu'ei de mès longa vida.

PORCIA Bones maximes e pro ben dites!

NERISSA Que serie milhor se siguessen metudes ara òbra.

PORCIA S'eth hèr siguesse tant aisit coma n'ei eth saber se qué cau hèr, es ermitòris serien glèises e es cabanes des praubes, palais de princes. Eth bon predicaire ei aqueth que seguís es sòns pròpris conselhs. Que me serà mès avient d'ensenhar a vint persones çò qu'ei obrar coma cau, qu'èster ua des vint que les cau complir es sòns precèptes. Que ja pòt eth cervèth endonviar leis entà adondar es passions, qu'er anament fogós sautarà peth dessus dera norma heireda; era alhocardida joenesa vie a èster

lèbre e s'esguitle des params que li bote er impotent conselh. Mès aqueres rasons non son bric pròpries en vesilhas d'escuélher marit... Ai, se qué digui, escuélher? Que jo non posqui ne escuélher a qui voleria ne refusar a qui me despasse. Com era voluntat dera hilha viua li cau doblegar-se ara deth pair mòrt!... Non ei plan crudèu, Nerissa, eth non poder escuélher ne refusar ad arrés?

NERISSA Eth vòste pair que siguec tostemp un sant varon e es òmes atau qu'eth sòlen èster guidadi pera inspiracion enes sòns darrèrs volers. Vaquí se per qué d'aguesta sòrta de jòc, peth quau vos seratz deth qu'escuelhesse, d'acòrd damb era sua oculta intencion, entre es tres caishes d'aur, d'argent e de plomb, non ne gesserà que ben entà vos, sigatz-ne segur de qué er òme escuelhut serà digne deth vòste amor. A veir! Sentetz ja bèra amorosa afeccion per un d'aguesti plan nòbles pretendents qu'an arribat?

PORCIA Que voleria que tornèsses a díder es sòns nòms, un a un; a mesura que tu me les nomenaràs jo les anarè escriuent e atau, pera descripcion, endonviaràs era mia afeccion.

NERISSA Prumèr de toti eth prince napolitan.

PORCIA A!, aquest deuec nèisher en corrau, pr'amor que sonque parle deth sòn shivau; se vante coma d'un acte de gran merit de poder-lo herrar eth madeish! Me cau pòur que sa mair non age hèt eth saut damb un haure.

NERISSA Dempús vie eth comde de palai.

PORCIA Non hè que rufar es celhes coma se volesse díder: *se non me'n voletz, deciditz-ac d'un còp*. Escote sense arridolar es mies gracioses convèrses. Cranhi qu'en vier vielh se convertisque en un filosòf ploraire, donques que de joen ei tan dat ara tristor. Abans me voleria maridar damb un cap de mòrt (equin de cap nere) amiant un uas ena boca, que damb bèth un d'aguesti dus òmes. Que Diu me'n liure d'eri!

NERISSA E deth cavalièr francés, senhor Lebon, qué me'n didetz?

PORCIA Que se pòt tier per un òme pr'amor que Diu l'a

botat ena tèrra. Cèrtament, jo me'n sabi qu'ei un pecat trufar-se'n de quauqu'un, mès d'eth, qu'ac dobtí. Aguest a un shivau milhor qu'eth deth napolitan; era mala costum de rufar es celhes la tie encara mès viua qu'eth comde de palai. Qu'ei un ensems de toti es òmes, sense èster un òme. Que cante ua mèrla e eth, en un virament de uelhs, hè ua viroleta; se pelejarie damb era sua ombra. Se m'i maridaua non auria un marit senon vint. En fin, que se me desdenhèsse, jo lo perdonaria; pr'amor qu'encara que m'estimèsse hòlament jo jamès li poiria correspóner.

NERISSA Qué dideratz, donc, a Fauconbridge, eth joen baron d'Anglatèrra?

PORCIA Pro ben que te'n sabes que non li digui arren pr'amor qu'er un e er aute non mos entenem; qu'eth non parle latin, ne francés, ne italian e tu pòs jurar solemnement que jo non parli bric d'anglés. Qu'amie er aire d'un òme distinguit, mès ai!... qui pòt parlar damb un manequin? E com vestís d'extravagant! Jo dideria qu'a crompat eth perpunt en Itàlia, es garramaches en França, e era casqueta en Alemanha e es sues manères aciu e aqui delà, pertot.

NERISSA E qué ne pensatz deth sòn vesin, eth Lòrd Escocés?

PORCIA Que s'a mostrat caritatiu damb eth sòn vesiatge pr'amor que s'a hèt a seguir ua bohetada e a prometut de tornar-l'ac tan lèu li sigue possible. Me pensi qu'eth Francés li hè de fisança e promet tornar en sòrta d'ua bohetada, dues.

NERISSA E com trapatz ath joen Alemand, eth nebot deth duc de Saxe?

PORCIA Hastiós peth maitin quan ei en dejun e encara mès peth ser quan ei embriac. Enes sòns bons moments, que vau un shinhau mens qu'un òme, enes pejors, un shinhau mès qu'ua bèstia: se per malur me toquèsse, non me mancarà bèth mejan entà húger d'eth.

NERISSA Se hesse a temptar era pròva e artenhese damb era sua capitada escuélher era caisha, que vos anarie contra era voluntat deth vòste pair, se non lo voléssetz

PORCIA Donques qu'en tot crànher ja un malur, te demani que places un bon veire de vin deth Rhin ath dessus dera caisha opausada; atau, encara qu'eth madeish diable i siguesse ath laguens, que non è cap de dobte que l'escuelherà. Que per tot eth mau de morir, Nerissa, non me maridaria damb ua esponja.

NERISSA Que non auetz de crànher arren, senhora, que degun d'aguesti nòbles serà entà vos; toti m'an hèt a saber era sua resolucion d'entornar-se'n entath sòn país e de non shordar-vos mès damb es sues atencions, se non ei que, entà tier-vos, age un aute miei qu'era eleccion des caishes impausada peth vòste pair.

PORCIA Encara qu'era mia vida li calesse envielhir coma era dera Sibyla, que jo moriria casta coma Diana s'er auer d'èster d'un òme non me venguesse sivans era darrèra voluntat deth mèn pair. Que sò estonada dera discrecion d'aguesta còlha d'aspirants; que non n'i a cap entre eri que jo non volga luenh de jo e pregui a Diu qu'a toti les balhe un bon viatge.

NERISSA Vo'n brembatz, senhora, d'un venecian, sabent e valerós ath còp, qu'en vida deth vòste pair venguec aciu en companhia deth marqués de Montferrat?

PORCIA Òc, òc, Bassanio! Me semble que lo cridauen damb aguest nòm.

NERISSA Aguest madeish, senhora, e entre toti es òmes qu'es mès praubi uelhs an vist non ne rebrembi cap de mès digne d'obtier ua hemna beròia.

PORCIA Que non l'è desbrembat e s'eth arrebrembe m'ei fidèu, merite es tues laudances.

(Entre un vailet)

PORCIA Parla!, qué i a de nau?

ETH VAILET Senhora, es quate estrangèrs demanen poder-vos díder adiu. Ath delà a arribat un corrèu qu'envie eth prince deth Marròc, en tot auançar era naua d'era arribada deth sòn senhor que serà aguesta madeisha net.

PORCIA Se damb tant de plaser que veigui partir ad aguesti quate podessa veir era arribada deth cincau, que serie entà jo

causa doça era sua venguda. Mès se'n tot auer es qualitats d'un sant amie era cara dera color deth diable, me shautarie mès entà confessor qu'entà marit. Vene, Nerissa. (Ath vailet) Passa ath deuant estornèl! Que venguem de plantar un aspirant en carrèr e ja ena pòrta ne truque un aute.

(Se'n van)



### III

## VENÈCIA

### DEUANT DERA CASA DE SHYLOCK

(Entren Bassanio e Shylock)

SHYLOCK Tres mil ducats? Ben.

BASSANIO Òc, senhor, per tres mesi.

SHYLOCK Per tres mesi?. Ben.

BASSANIO E atau coma ja vos è dit, Antòni darà era sua fisança per aguesta quantitat.

SHYLOCK Antòni garant...? Ben.

BASSANIO Me podetz hèr aguest favor? Me voletz dar aguesta alegria? Poirè saber-me'n dera vòsta responsa?

SHYLOCK Tres mil ducats, per tres mesi e era fisança d'Antòni...

BASSANIO Qué arresponetz?

SHYLOCK Antòni qu'ei brave.

BASSANIO Auetz jamès entenut a díder çò de contrari?

SHYLOCK Ò! Non, non, non, non. Se jo digui qu'ei brave ei que voi díder qu'ei solvent. Mès es sòns interèssi son en perilh: qu'a ua nau camin de Tripoli e ua auta de cap as Indies. Ath delà, vengui de saber-me'n en Rialto, qu'ua tresau des sues embarcacions va de cap a Mexic, ua quatau entà Anglatèrra; e

d'outes qu'encara ne tie aventurades en luenhanes especulacions. Ara ben, es naus non son que hustes, a tot darrèr; e es marinèrs òmes coma es auti. Vos cau saber que i a arrates de terren sec e arrates d'aigua; lairons de tèrra e lairons marins: voi díder pirates; dempús qu'auem eth perilh des aigües, des vents e des arròques. Tres mil ducats?... Me semble que li posqui acceptar era fisança.

BASSANIO Sigatz-ne tot a fèt segur que podetz.

SHYLOCK Que ne voi èster segur e pr'amor d'assegurar-me'n que m'ac voi pensar. Poiria parlar damb Antòni?

BASSANIO Podetz vier a dinar damb nosati.

SHYLOCK Òc ma hè! Que non voi hèr sentor de porcèth, ne minjar d'aquerò qu'eth vòste profeta Nasareth ne hec era estada deth diable! A vosati vos crompi e veni plan a plaser, vos parli, passegi damb vosati, e causes d'aguesta sòrta, mès de cap des manères i voi minjar, béuer ne pregar, damb vosati. Qué se ditz de nau per Rialto? Qui vie de cap aciu?

(Entre Antòni)

BASSANIO Qu'ei eth senhor Antòni.

SHYLOCK (entada eth madeish) Quina portadura era sua, de publican serviu e viscós! Coma cristian que lo detèsti, mès sustot pera sua indigna umilitat de deishar es sòus de franc, damb era quau causa hè que baishe er interès normau aciu, entre nosati, en Venècia. Se bèth dia què enes mies urpes m'i banharè damb tota era ràbia que li tengui. Er òme que hè en òdi ath nòste pòble sant e brame aqui madeish a on s'amassen es mercadèrs, contra es mies operacions, e contra jo en tot balhar as mèns legitims guanhs, eth nòm d'usura!...Maudita sigue era mia tribú se non me resvengi!

BASSANIO (en votz nauta, entà Shylock que semble embelinat) Entenetz? Shylock!

SHYLOCK Que sò en tot calcular çò que tengui en caisha, e sivans es compdes que hèsqui ara de memòria, non m'ei possible arremassar era soma sancera d'aguesti tres mil ducats. Qu'ei parierà! Tubal, un ric ebrèu dera mia tribú, me deisharà çò que me

manque... Mès anem tot doç! Guairi mesi demanatz? (A Antòni).  
Qu'era sòrt vos acompanye brave senhor! Eth vòste nòm plan  
aunèst hège a voludar ara madeish es nòsti pòts.

ANTÒNI Shylock, que non è eth costum de deishar ne  
cuélher sòus a interès, e a maugrat d'aquerò, pr'amor d'ajudar a un  
amic per tòrt d'un besonh urgent, vau a trincar eth mèn costum. (A  
Bassanio) Se'n sap ja dera quantitat que voleríetz?

SHYLOCK Òc, òc, tres mil ducats.

ANTÒNI E per tres mesi.

SHYLOCK Que ja non me'n sabia...Auetz dit tres mesi? E  
dempús vos...era vòsta letra de fisança...A!, a veir  
aqerò...mès...escotatz! Vos qu'auetz dit, se non m'enganhi, que  
jamès deishàuetz ne cuelhíetz sòus a interès.

ANTÒNI Non, jamès ac hèsqui.

SHYLOCK Quan Jacob anaue a hèr a pèisher es mardans  
deth sòn oncle Laban, aguest Jacob que mercés a çò que sa  
prudenta mair hec per eth, ère eth tresau patriarca dempús deth  
nòste sant Abraham; òc, ère eth tresau...

ANTÒNI E ben, qué mès? Deishaue a interès, eth?

SHYLOCK Non, eth non deishaue a interès; aumens coma  
vos dideríetz, positivament a interès, non. Mès escotatz ben çò que  
hège Jacob. Eth e eth sòn oncle Laban auien convengut que toti es  
anhèths que siguessen raiats e macats apertierien a Jacob coma  
salari. Arribada era ora dera sason, ara fin dera tardor, es oelhes  
cerquèren eth mascle; tant qu'eth trabalh dera reproduccion s'  
amiaue a tèrme enes lanudes bèsties, er adreit pastor qu'auie miei  
pelat ues verguetes, les ac calec deuant des oelhes lasciués en  
moment der acte dera natura, e es bèsties qu'en aquera ora  
conceberen, en arribar eth dia anherèren uns anhèths mirgaldadi  
que sigueren entà Jacob. Qu'ère aguest un bon sistèma de guanh,  
e Jacob siguec benedit, e benedit qu'ei tot guanh que non ei panat.

ANTÒNI Senhor, aqui qu'anaue Jacob darrèr d'un guanh  
aventurat que non ère ena sua condicion de tier-lo, senon qu'ère  
creat e dirigit pera man de Diu. Damb aquesta rason voleríetz  
justificar er interès? Eth vòste aur e eth vòste argent son dilhèu

oelhes o mardans?

SHYLOCK Que non vos ac saberia díder; en quinsevolh cas, jo les hèsqui a reproduir tot çò possible. Mès, senhor, escotatz-me ben...

ANTÒNI Campatz ua causa, Bassanio; qu'ei se com eth diable se pòt valer dera Escripura entàs sòns fins. Ua amna pervèrsa que s'empare enes sants testimònis, qu'ei coma un criminau damb era arridalha enes pòts, ua bèra fruta poirida deth còr. Ò!, se com era fausetat ei beròia deth dehòra!

SHYLOCK Tres mil ducats! Qu'ei ua polida soma! E per tres mesi des dotze...veigam se quin serà er interès?

ANTÒNI A veir, Shylock, mos calerà estar-vos arregraïts?

SHYLOCK Senhor Antòni, fòrça e fòrça viatges, en Rialto, m'auetz avergonhat a prepaus des mèns sòus e der usatge que ne hèsqui. Jo ac è tengut damb paciència, rifant es espatles, pr'amor qu'era sofrenta resignacion ei era distincion de tota era nòsta tribú. Vos que me cridatz descreigut, gosset, brigand o ben gargalhatz ena mia capa de judiu peth solet hèt de hèr usatge coma voi de çò que m'apertien. Plan ben, donc, semble qu'aué auetz besonh de que jo vos ajuda, tè! Endeuant! Vos que me vietz a trapar e me didetz: *Shylock, nosati auem besonh de sòus*; e ètz vos que didetz aquerò, vos que m'auetz lançat era vòsta bava en ròstre, que m'auetz hèt enlà deth deuant vòste damb còps de pè, coma treiguent eth gosset d'un estranh dera vòsta pòrta! Vos sollicitatz sòus? Qué vos auria de díder jo? Ei que non vos auria de díder: *de quan ençà tien sòus es gossets? Com ei possible qu'un can posque deishar tres mil ducats?* O, dilhèu me cau inclinar prigondament, e, damb un ton servil, tient-me er alend, dider-vos, damb un doç mormolh d'umilitat: *Mon graciós senhor, vos me gargalhèretz eth passat dimèrcles, me treiguéretz deth vòste costat a còps de pè, tau dia, non hè guaire me tractèretz de gosset. Per totes aguestes gentileses vau a deishar-vos tant de sòus?*

ANTÒNI (viuament) E sò ben capable encara de cridar-te atau, de gargalhar-te ena cara e d'alugar-te luenh de jo a còps de pè. Se dèishes aguesti sòus, que non ei per èster amic que les dèishes: a volut jamès era amistat negociar damb er estèrle metau

deishat a un amic? Non! Mèslèu deues considerar que lo dèishes a un enemic, tu. S'eth li manque eth compliment, era bona cara que tu li haràs en demanar contra eth era punicion!

SHYLOCK A!, que ja vedetz se com vos passatz de ton, ara! Jo voleria reconciliar-me damb vos, guanhar era vòsta amistat, desbrembar es escarnis que m'auetz solhat, atier es vòstes necessitats d'aué sense un miserable sòu d'interès peth mèn dinèr, e vos que non me voletz compréner. Era mia ofèrta qu'ei, donc, plea de benevoléncia.

ANTÒNI Era benevoléncia en persona.

SHYLOCK Que jo vo'la voi mostrar era mia bona voluntat. Vietz damb jo en çò deth notari e signatz-me ua simpla letra. E coma causa de trufaria, que conste aqui que se non me tornèssetz es sòus que jo vos dèishi en tau dia e en tau lòc, vos perderatz ua liura dera vòsta carn sana, que serà copada e agarrada dera part deth vòste còs qu'a jo mès m'agrade.

ANTÒNI Que m'i avengui ara bona fe; signarè aquest document e diderè damb gust qu'eth judiu ne da espròves dera sua grana benevoléncia.

BASSANIO Non voi que per jo signetz ua tau letra; m'estimi mès demorar-me sense es sòus.

ANTÒNI Vai, amic, cranhes pas; que non i a perilh d'aguesta pèrta. En dus mesi, ei a díder, un mès abans deth tèrme, demori qu'entrarà ena mia casa, nau viatges era valor d'aguesta letra.

SHYLOCK Ò!, pair Abraham! Qu'atau son es cristians! Era duresa des sòns actes les ensenhe a pensar mau des intencions des auti. (a Bassanio) Didetz-me, se vos platz; se dilhèu eth me mancaue ath tèrme, qué i guanharia jo en tot exigir eth deute? Ua liura de carn, agarrada d'un òme, que non ei cap estimabla ne profitosa tau que n'ei ua liura de carn de mardan, de buèu o de craba. Ac torni a díder, qu'ei entà guanhar-me era sua bona voluntat que li hèsqui aquest favor. S'ac accèpte, ben!, senon, adishatz! Mès, per pietat, non m'insultetz enquia e tot enes mies bondats.

ANTÒNI Òc, Shylock, signarè eth document.

SHYLOCK Anatz, donc, lèu lèu a demorar-me en çò deth notari; hètz-li a redigir aguesta acta de trufaria. Jo que me'n vau de tira a cercar es sòus e de pas harè un còp de uelh ena casa que l'è deishada ara trista mercè d'un vailet non guaire bon gaita, e de seguit serè damb vosati.

(Se'n va)

ANTÒNI Vè-te'n, ath córrer, judiu; veiràs se com aguest ebrèu se hè cristian; se torne bon òme.

BASSANIO Es milhores paraules non me shauten en gésser d'un pensament marrit.

ANTÒNI Anem. Que non mos cau pòur. Es mies naus arriben un mèu abans deth tèrme.

(Se'n van)

## IV

### BELMONT

#### ENA CASA DE PORCIA, MUSICA DE CÒRNS

(Entren eth Prince deth Marròc, arab abronzat, vestit de blanc, e tres o quate òmes dera sua acompanhada, damb es madeishi vestits; darrèr d'eri, Porcia, Nerissa e d'auti acompanhants)

ETH PRINCE Non me guardetz damb mau uelh pera color dera mia pèth, escura plapa deth mèn vesin, eth solei de huec, qu'ath sòn cant m'è elevat. Hètz-me a vier er òme mès blanc des hilhs deth nòrd, d'enlà a on era ahlama de Febus damb pena hon eth gèu, e peth vòste amor, daurigam-mos ua vena entà veir se qui des dus amie ua sang mès vermelha. Cre, beròia dauna, qu'aguest ròstre a espaurit a òmes bravi, e peth mèn amor te juri, qu'es mès supèrbes puncèles des nòsti parçans l'an doblament estimat. Que jo non voleria cambiar de color, senon entà vier senhor des vòsti pensaments, ma doça reina.

PORCIA Jo non escuelheria sonque guidada pera leugèra impression d'ua guardada de gojata; ath delà, er edart a qu'ei sometut eth mèn destin, me trè era facultat d'escuélher liurament. Mès que se mon pair, per tòrt dera sua prudéncia tutelara, non m'auesse destinat a èster era hemna deth que l'obtenque dera forma que vos è dit, vos, prince famós, auríetz autant de drets ara mia afeccion qu'es auti pretendents vengudi enquia ara.

ETH PRINCE Aquerò que ja desvelhe eth mèn arregraiment. Amiatz-me, donc, se vos platz, ath deuant d'aguestes caishetes, pr'amor que voi sajar fortuna! Per aguesta Cimitarra que hec a

languir ath gran Sofí e a un prince de Persia, e qu'en tres batalhes a batut ath sultan Soleiman, te juri que sò dispausat a espaurir damb era mia guardada es mès insolentes uelhades, e damb era mia valentia eth mès arderós coratge, e arremassar es cadèths deth braguer dera ossa e autanplan menaçar eth leon bramant contra era sua presa, tot pr'amor de conquistar-te, beròia mia! Mès ai!, que se Hercul e Lychas hèn as dats entà decidir era victòria, er edart que pòt hè a quèir eth milhor punt dera man deth mès aflaquit e Alcides serà vençut peth sòn patge . Vaquí se com jo, guidat pera cega fortuna, poiria mancar era balestada en aquerò que tierà un de mens digne e morir usclat de dolor!

PORCIA Que vos cau cuélher era sòrt atau que vengue; renunciatz deth tot a escuélher, o juratz abans de hè'c, que, s'ètz malastrós ena vòsta eleccion, bric mès, en temps a vier, parlaratz de maridatge a cap auta hemna... Pensatz, donc...

ETH PRINCE M'i avengui. Anem! Amiatz-me entara mia sòrt.

PORCIA Ena glèisa, prumèr. Dempús de dinar sajaratz era vòsta fortuna.

ETH PRINCE Qu'alavetz er edart me sigue favorable! Qu'eth pòt hèr un cèu o un lunfèrn dera mia vida!

(Se'n van, musica de còrns)

## V

### VENÈCIA UN CARRÈR

(Entre Lancelot Gobbo)

LANCELOT Me calerà qu'era mia consciéncia s'atrendisque e me dèishe hùger dera casa deth mèn patron judiu. Eth dimòni me tòque eth code e me tempte damb bones paraules. Me ditz: *Gobbo, Lancelot Gobbo, ò brave Lancelot, ò brave Gobbo* o ben, ò *Lancelot Gobbo, estira es cames, cuelh embenntida e hug*. Era mia consciéncia me ditz: *non, tie compde, Lancelot aonorat, tie compde, aonorat Gobbo*, o, coma didia; *aonorat Lancelot Gobbo, non huges cap, cala aguest projècte jos es talons des tues sabates*. Alavetz eth dimòni, tostemp fèrm, me da esperança pr'amor d'quipar-me entara partida: *de camin!*, ditz eth dimòni; *vè-te'n*, ditz eth dimòni; *en nòm de Diu cuelh ua bona determinacion*, ditz eth dimòni, *e hug d'un viatge!* Ara seguida era mia consciéncia, en tot voler-me trincar es ales deth còr damb eth sòn clamor, me ditz plan prudentament: *amic mèn e aonorat Lancelot, tu qu'ès eth hilh d'un òme aonorat* ( o milhor, d'ua hemna aonorada, pr'amor qu'ath mèn pair non li manquen petites taques; que non tostemp s'a sabut retier...e l'an hèt gòi cèrtes causes). Era consciéncia, donc, me ditz: *Lancelot non te botges. Botja-te*, ditz eth dimòni: *non te botges*, ditz era mia consciéncia. E jo digui: *que me conseilhatz ben, consciéncia*; e ath dimòni: *Dimòni*, li digui, *que me conseilhatz ben*. Se creigui ara mia consciéncia, me cau demorar damb eth patron judiu, un òme que, damb perdon de Diu, ei ua sòrta de diable; e se voi abandonar eth judiu, me cau aubedir ath

dimòni, e aguest òc que, se vosati non didetz çò de contrari, ei eth diable en persona. Mès qu'eth judiu ei probablament eth madeish diable hèt persona, e vai, qu'en consciéncia, me cau díder qu'era mia consciéncia ei ua consciéncia plan dura, pr'amor de conselhar-me que me demora en çò deth judiu. Qu'ei eth dimòni que me balhe eth milhor conselh d'amic. Vau a húger, dimòni; es plantes des mènes pès te son aubedientes; vai a escapar-me.

(Entre eth vielh Gobbo en tot amiar un tistèr)

GOBBO Senhor!, Joen! Òc, òme, a vos me referisqui! Voletz mostrar-me eth camin entà anar en çò deth mèstre judiu?

LANCELOT (entada eth madeish) Diu deth cèu! S'ei eth mèn pròpri pair! Eth praube qu'ei lèu òrb d'un peiregalh enes uelhs e ne solet m'arreconeish. A veir. È talents de sajà'c.

GOBBO Joen, mèstre, eth mèn brave cavalièr, me voletz díder, se vos platz, per a on se passe entà anar en çò deth mèstre judiu?

LANCELOT Ena prumèra corba que trapetz, viratz entara man dreita, ena corba que seguís, viratz entara quèrra, e dempús, que caralh!, non viretz ne a dreita ne a quèrra, senon qu'ena auta corba, anatz baishant de totes manères de cap a çò deth judiu.

GOBBO Ò, caminòus de Diu! Me semble que serà de mau hèr trapar aguest camin! E, me saberíetz díder, vos, s'un tau Lancelot que s'està damb eth judiu, s'i està o non, ara?

LANCELOT Parlatz deth joen nòble Lancelot? (entada eth) Guardatz en quin embolh lo meti. (en votz nauta) Parlatz deth joen nòble Lancelot?

GOBBO Ò!, que non ei cap un nòble, senhor, senon eth hilh d'un praube òme. Sa pair, que m'està mau de didè'c, ei un òme auronat, extrèmanents praube, mès, gràcies a Diu, que pòt anar endeuant.

LANCELOT Plan ben, que sa pair sigue çò que volgue, nosati parlem deth joen nòble Lancelot.

GOBBO De Lancelot, entà servir-vos, senhor.

LANCELOT Mès, brave vielh, escotatz-me se vos platz,

*ergo*, didetz-me, parlatz deth joen nòble Lancelot, non ei cèrt?

GOBBO De Lancelot, e perdone era Vòsta Senhoria!

LANCELOT *Ergo*, deth nòble Lancelot. Non parlatz deth nòble Lancelot, pair, pr'amor qu'aguest joen cavalièr, (gràcies ara fatalitat e ath destin e a d'outes paraules extravagantes; gràcies as tres funèstes fraies e d'outes arrames dera sciéncia) qu'ei irremisiblement fenit, o entà parlar mès clar, se n'a anat entath cèu.

GOBBO Relampits! Que Diu me saue!, aguest gojat qu'ère era mia soleta empara, eth mèn paishon de vielhesa.

LANCELOT Qu'ei dilhèu que me retiri a un paishon, a un pau, a un garròt, a ua empara? Qu'ei que ja non me coneishetz, pair?

GOBBO Ai! Non, non vos coneishi pas, joen cavalièr; mès, jo vos ac demani, didetz-me era vertat deth mèn gojat, (que Diu l'age en cèu) ei viu o mòrt?

LANCELOT Mès ei que non m'arreconeishetz, pair?

GOBBO Ai, senhor, qu'è entelada era vista; non vos coneishi, non.

LANCELOT A!, per mès clar que i vedéssetz de vertat que vo'n tardaríetz lo madeish d'arreconeisher-me; escarrabilhat ei eth pair que sap se qui ei eth sòn pròpri hilh! Vai, brave vielh, vau a dar-vos naues deth vòste gojat; balhatz-me era benediccion pairau. Era vertat que li cau daurir-se camin; ua mòrt que non se pòt demorar guaire temps amagada, a un pair òc que se li pòt amagar eth sòn hilh; mès, a tot darrèr era vertat se mòstre nuda.

(s'ajolhe)

GOBBO Lheuatz-vos, se vos platz, senhor; sabi de cèrt que non ètz Lancelot, eth mèn hilh.

LANCELOT A vos que vos a de hèr plaser non punchar mès e balhar-me era vòsta benediccion. Jo que sò Lancelot, aqueth gojat qu'auíetz, aqueth hilh qu'auíetz, aqueth gojat qu'auratz.

GOBBO Que non posqui creir que sigatz vos eth mèn hilh.

LANCELOT Sò jo que non me'n sabi se m'ac cau creir; mès

sabi que sò Lancelot, eth de çò deth judiu; e de çò que'n sò segur ei qu'era vòsta hemna, Margalida, ei era mia mair.

GOBBO Margalida se cride, cèrt. E se tu ès Lancelot te posqui jurar qu'ès carn e sang dera mia. Laudat sigue Diu! E quina barba que pòrtes. Pòrtes mès peu tu ena cara que Dobbin, eth mèn shivau, ena coa.

LANCELOT Didetz, melhor, qu'era coa de Dobbin hè era creishença de cap ath laguens; eth darrèr viatge que lo vedí, ei segur qu'auie mès peu eth ena coa que jo ena barba.

GOBBO Senhor!, e com as cambiat! E ditz-me, se com te va damb eth tòn patron? Aciu que li hèsqui a vier un present. Vos avenguetz ben, ara?

LANCELOT Plan ben, plan. Mès que jo coma que sò decidit a húger de çò de sòn, non m'arturarè enquia que l'aja deishat d'uelh. Eth mèn patron qu'ei un judiu de nòm e de hèts. Hèr-li a vier un present entada eth? Ua còrda entà penjar-lo. Me moriria de hame ath sòn costat; que lèu se me poirien compdar es uassi des costelhes. Que sò plan content de qué ajatz vengut, pair; balharatz aguest present a un tau senhor Bassanio. Aguest òc que hè a lúder damb rics e nauèths vestits! Se non posqui entrar ath sòn servici que me'n vau a córrer autant de mon coma Diu a hèt...Ò!, sòrt des sòrts! Aqiu que l'auem, en preséncia. Escometetz-lo, pair, o, se me cau víuer mès de temps damb eth judiu, que me voi hèr autant de judiu qu'eth.

(Entre Bassanio, seguit de Leonard e de d'auti vaillets)

BASSANIO (a un vailet) Òc que podetz, mès hètz lèu, qu'eth sopar sigue ara ora tàs cinc çò de mès tard. Hètz a enviar aguestes letres ara sua adreça, hètz alestir es vestits, e didetz a Gracian que vengue sense pèrder temps en çò de mèn.

(un vailet se'n va)

LANCELOT (en votz baisha a Gobbo) Escometetz-lo, pair!

GOBBO Que Diu benedisque a Vòsta Excelléncia!

BASSANIO Fòrça gràcies. Desiratz quauquarren de jo?

GLOBBO Aciu qu'auetz ath mèn hilh, senhor, un praube

gojat...

LANCELOT Non, que non ei un praube gojat, senhor, senon eth vailet deth ric judiu, que volerie, senhor, coma vos diderà mon pair de forma detalhada ...

GOBBO Eth gojatòt amie, entà didé'c atau, ua grana holia entà mestrar.

LANCELOT Qu'atau ei, eth resumit e era exposicion deth mèn ahèr, ei que jo mèstri ath judiu e voleria, atau qu'eth mèn pair vos senhalarà...

GOBBO Eth e eth sòn patron, damb tot eth respècte a Vòsta Excelléncia, que s'avien coma gat e gosset.

LANCELOT Entà abreujar, çò de cèrt ei qu'eth judiu, damb es sòns maus tractes, me fòrce ad açò que mon pair, coma mès vielh, vos condarà, sivans me pensi, damb abondor...

GOBBO Aciu que m'è hèt a seguir dus colomets que jo voleria aufrir a Vòsta Excelléncia, en èster era mia demana...

LANCELOT En pògues paraules; aguesta demana qu'ei d'ua grana impertinéncia dera mia persona, coma Vòsta Excelléncia se'n saberà per boca d'aguest aunèst vielh, qu'encara que me hè dò de didé'c, ei praube, ath delà de vielh, e ei, ath còp, eth mèn pair...

BASSANIO Qu'er un o er aute parle per toti dus!. Qué voletz?

LANCELOT Servir-vos a vos, senhor.

GOBBO Aguesta qu'ei era gausardaria dera nòsta demana.

BASSANIO (a Lancelot) Pro que te coneishi a tu: que t'ei concedit açò que demanes. Aué madeish eth tòn patron Shylock m'a parlat e sai que te dèishe liure entà anar de cap endeuant, s'ei anar entà deuant deishar de servir a un judiu ric, pr'amor de hèr partida dera acompanhada d'un cavalièr praube coma jo.

LANCELOT Eth vielh arrepervèri ven que ne pintat entre eth mèn patron Shylock e vos, senhor: eth a quauquarren, mès vos, senhor, qu'auetz era gràcia deth cèu.

BASSANIO Plan ben dit! Anatz, pair, damb eth vòste hilh. Vè-te'n a cuélher er adiu deth tòñ vielh patron, e demana que te hèsquen a vier en çò de mèn. (As sòns òmes) Que se li balhe eth vestit mès ostentós de tot eth servici! Non se distrèiguen.

(Parle en votz baisha damb Leonard)

LANCELOT Me cuelh damb eth, pair! A!, ara digatz que non sò capable de trapar patron! A! E aquerò qu'è estat tostemp un capleugèr! Plan ben! (En tot guardar-se eth paumet dera man) Qu'ei que i a cap òme en tota Itàlia, que jurant pera Bíblia, posque amuishar un paumet de man mès venturós? Que non me mancarà felicitat: guardatz! aguesta règa dera vida solet! Guardatz aqui quina cordiòla de hemnes! Bon Diu! Quinze promeses, pòga causa! Onze veudes e nau puncèles, lèu arren entà començar, un òme tot solet. E dempús, dus viatges me salvarè d'èster escanat! E qué'n didetz d'aguest perilh que menace era mia vida ath torn d'un lhet de plumes? D'aquerò que se'n ditz sòrt! Vai, que s'era fortuna ei femèla, en aguest cas ei ua bona gojata. Vietz, pair! Que vau a cuélher er adiu deth judiu en un bot.

(Se'n van Lancelot e eth vielh Gobbo)

BASSANIO Mès que mès, gran Leonard, non te'n descuedes d'aquerò. Quan ac ages crompat tot e botat tot a mand, vie de seguit, pr'amor qu'aguesta net hèsqui ua hèsta entàs mèns milhors amics. Vè-te'n, e hè camin.

LEONARD Que harè tot çò que poga.

(Entre Gracian)

GRACIAN A on ei eth vòste patron?

LEONARD Per aqui delà, en tot passejar-se, senhor.

(Leonard se'n va)

GRACIAN Senhor Bassanio!...

BASSANIO Gracian!

GRACIAN Vos voi demanar ua causa.

BASSANIO Auetz-la per concedida.

GRACIAN Que ja non me podetz refusar. Ei de besonh que

vos acompanya entà Belmont.

BASSANIO S'ei de besonh, vietz!...Mès escota ua causa, Gracian: tu qu'ès massa impetuós, massa brusc, ties ues paraules que talhen. Ves? Aquestes causes qu'entre nosati mos hèn encara gràcia e que cap amic, ne de luenh, cuelh per defèctes, as uelhs dera gent que non te coneish pro, credetz-me, tien non sai qué de massa liure. Jo voleria de tu que damb un shinhau dera heredor qu'acompanhe ara modèstia, padeguèsses era afogadura deth tòt esperit; autament, era tua manèra de hèr alhocardida me harie a mau veir enes lòcs a on vau e lançarie per tèrra es mies esperances.

GRACIAN Escotatz-me ben a jo, senhor Bassanio: se non me vedetz cuèlher ua seriosa portadura, parlar damb sen, jurar çò de mens possible, amiar un devocionari ena pòcha, hèr a veir ua sòrta de conformacion, e çò de mès encara, se non me vedetz quan se diguen es gràcies, amagar es uelhs darrèr eth mèn capèth e alendar e díder: *Amen...!* entà acabar, se non complisqui damb toti es usatges dera civilitat coma un òme qu'a aprenut a hèr era cara solemne entà hèr plaser ara sua mairia, remitz-me entà tostemp era vòsta confiança!

BASSANIO Qu'ei pro. Veiram se com ei era vòsta conducta.

GRACIAN A!, aquesta net que non compde. Non cuelheratz cap coma gatge çò que haram aquesta net?

BASSANIO Non, que serie domatge aquerò. Ath contrari, jo voleria ahiscar-vos a qué toquèssetz es ressòrts mès atrevits deth vòste tapatge, donques qu'auem uns amics damb fòrça talents d'arrir. Atau, donc, entà dempús! Qu'è prètzèths que me demoren.

GRACIAN E jo que me cau anar a trapar a Laurenç e as auti; seram damb vos ara ora de sopar.

(Se'n van)



## VI

### UA CRAMBA EN ÇÒ DE SHYLOCK

(Entren Jessica e Lancelot)

JESSICA Que me hè fòrça dò qu'abandones atau ath mèn pair; casa nòsta qu'ei un lunfèrn e tu, erós endiablát, l'airejaues un shinhau dera sua flaira d'engüeg. Adishatz, totun! Aciu qu'as un ducat entà tu. A!, tu, Lancelot, en ua estona, ara ora de sopar veiràs a Laurenç entre es convidadi deth tòn nau patron; balha-li aguesta carta...secretament! E ara, adishatz! Non voleria qu'eth mèn pair me vedesse parlar damb tu.

LANCELOT (plorinejant) Adishatz!...Sonque que posqui parlar damb lèrmes... Ò idolatra perturbadora, deliciosa judiua! Plan m'enganhi se bèth dia un cristian non hè cap asenada entà hèr-te sua. Pro, adishatz! Aguestes lèrmes pègues nèguen eth mèn coratge d'òme. Adishatz!

(Se'n va)

JESSICA Bona sòrt, Lancelot. Ò!, quin pecat mès òrre que hèsqi en tot avergonhir-me d'èster era hilha deth mèn pair! Mès solet pera sang que sò era sua hilha, pas peth caractèr. Ò!, Laurenç, s'amies a tèrme era tua promesa acabarè totes aguestes lutes; me harè cristiana entà èster era tua aimada esposa.

(Se'n va)



## VII

### VENÈCIA UN CARRÈR

(Entren Gracian, Laurenç, Salarino e Solanio)

LAURENÇ Òc, mos haram honedisi pendent eth sopar, mos desguisaram en çò de mèn e tornaram toti abans d'ua ora.

GRACIAN Mès se non auem hèt es preparatius que mos calen.

SALARINO Ne auem avisat as òmes qu'amien es tèdes.

SOLANIO Qu'ei ua causa plan grossièra se non se combine damb elegància; ena mia pensada, que vau mès qu'ac deishèssem de cornèr.

LAURENÇ Sonque son es quate; encara mos rèste dues ores entà premanir-mos (Entre Lancelot que pòrte ua carta) Quines naues mos hès a vier, brave Lancelot?

LANCELOT Se hèt eth favor de daurir aguesta carta, supausi que vo'n saberatz.

LAURENÇ Me'n sabi dera man que l'envie; qu'ei ua man polida, òc ma hè; e ei mès blanca qu'eth papèr a on a escrit aguesta man beròia!.

GRACIAN Naues d'amor, sens dobte.

LANCELOT (en tot retirar-se) Damb eth vòste permís, senhor...

LAURENÇ A on vas?

LANCELOT Relampits! A convidar eth judiu, ath mèn vielh patron, pr'amor de qué vengue a sopar en çò deth nau patron, eth cristian.

LAURENÇ (en votz baisha a Lancelot, tant que li balhe sòs) Pòs-te, cuelh aquerò... Ditz ara graciosa Jessica que non i mancarè cap...ditz-l'ac en secret, vè-te'n. (Lancelot se'n va). E ben, senhors, mos premanim entara mascarada d'aguesta net? Jo ja è qui m'amie era tèda.

SALARINO Ò, bon Diu! Jo de seguit que sò a mand.

SOLANIO Jo tanben que i vau ath mès córrer.

LAURENÇ Vietz a trapar-mos a jo e a Gracian, en ua ora, en çò de sòn.

SALARINO Òc, plan ben.

(Se'n van Salarino e Solanio)

GRACIAN Non ei cèrt qu'aguesta carta ère dera beròia Jessica?

LAURENÇ Que t'ac cau díder tot! Me ditz era manèra de hèr-la-me a seguir de çò de sòn, er aur e es jòies que s'a gahat, eth vestit de patge que ja tie premanit. Se sa pair, eth judiu, arthenh d'anar en cèu serà gràcies ara sua adorabla hilha; mès se dilhèu, bèth dia, eth malur la capvire, serà solide per èster era hilha d'un descreigut judiu. Vai, seguís-me a jo; lieg açò en tot que camines; era beròia Jessica serà eth patge que me portarà era tèda!

(Se'n van)

## VIII

### VENÈCIA

#### DEUANT DERA CASA DE SHYLOCK

SHYLOCK Com volgues! Mès es tòns uelhs jutjaràn; que ja veiràs era diferéncia que i a entre eth vielh Shylock e Bassanio! Èp!, Jessica!... Que non poiràs trèir eth vrente de mau an tau qu'ac hèges en çò de mèn... Èp!, Jessica!... Ne roncar, ne dormir, ne mauméter eth tònn vestit. Qué hèm, Jessica, que non vies?

LANCELOT (sorrisclant) Èp!, Jessica!

SHYLOCK Qui t'a manat sorriscclar, a tu! Jo que non t'è dit cap de sorriscclar.

LANCELOT Vòsta senhoria m'a repetit tanti viatges que jo non sai hèr arren sense que m'ac manen!

(Entre Jessica)

JESSICA (A Shylock) Me cridatz? Qué desiratz de jo?

SHYLOCK Que sò convidat a sopar dehòra de casa, Jessica; aciú qu'as es claus... Mès per qué m'i cau anar a jo? Non ei per amiat, senon entà vantar-me, que me conviden! Qu'ei parièr! I anarè peth madeish òdi que les è, entà minjar a cargue deth pròche cristian...Jessica, hilha mia, susvelha era casa... Que jo me'n vau damb ua cèrta repugnància; que bèra traitesa se deu shamar contra era mia patz, pr'amor qu'aguesta net e soniat sacs de sòs.

LANCELOT Vos pregui que i anetz ara prèssa, senhor; eth mèn patron que vos demore damb impaciéncia.

SHYLOCK E jo ada eth, tanben.

LANCELOT Toti amassa qu'an hèt ua conspiracion...jo non

vos digui que veiratz ua mascarada, mès se la vedéssetz, me'n saberè alavetz de se perqué eth sang me ragèc deth nas eth darrèr deluns nere tàs sies deth maitin, après auer-me sagnat tanben, hè quate ans, eth dimèrcles de Cendre, a prumèra ora dera tarde.

SHYLOCK      Que dides! Qué i aurà masques? Escota-me, Jessica. Barra ben es pòrtes, e quan entenes eth tamborin e eth grossièr sisclet dera tenora cothtorçada, non vengues a apressarte ena hièstra, non trèigues eth cap tath carrèr entà veir ad aguesti lhòcos cristians de mascaradi visatges. Ath contrari, tapa es aures dera mia casa, voi díder-te es hièstres. Que ne eth bronit d'aguesta ueda extravagància se cale ath laguens dera mia austèra mansion!...Peth paishon de Jacob ac juri; maudits es talents qu'è de sopar dehòra de casa, aquesta net! Mès que i anarè... Passa tu ath deuant, holet, e ditz-les que sò a mand d'arribar.

LANCELOT    Que passi ath deuant, senhor (en votz baisha a Jessica) Deishatz-lo parlar, senhora, guardatz pera hièstra.

*E veiratz passar a un cristian plan digne dera guardada d'ua judia.*

(Se'n va Lancelot)

SHYLOCK    Qué ditz aquest pocvau dera raça d'Agar, tè?

JESSICA    Que me didie: "Adishatz, senhora!" Arren mès.

SHYLOCK    Qu'ei ua acceptabla companhia, senon que minge coma sies; tie era cauma d'un cargolh, ara ora deth trabalh, e de dia qu'ei mès dormeire qu'un gat! Que non sò per abelhards en mèn brinhon. Per aquerò me'n des.hèigui e lo passi a un cèrt personatge entà que l'ajude a mauméter es sòs mau guanhsats. Va, entra en casa, Jessica; que pòt èster que torna de ressabuda; hè coma te digui, barra es pòrtes darrèr tòn. *Ben barrat, ben sauvat.* Qu'ei ua dita que non envièlhís bric en sen d'un òme estauviaire.

(Se'n va)

JESSICA    (en tot guardar se com Shylock s'aluenhe)

Adishatz! Se non ei enemiga era fortuna, lèu auram perdut, jo a un pair, e vos a ua hilha. (Se'n va)

## IX

### VENÈCIA

#### DEUANT DERA CASA DE SHYLOCK

(Entren Gracian e Solarino, de masques)

GRACIAN    Aquesta ei era barbacana jos era quau mos a demanat Laurenç que lo demorèssem.

SALARINO    Ja lèu a passat era ora.

GRACIAN    Qu'ei estonant que i estongue tant, pr'amor qu'es aimants corren tostemp mès qu'eth relòtge.

SALARINO    Ò!, es palomes de Venus vòlen dètz viatges mès leugères entà sagerar nauï pactes d'amor qu'entà salvar era fe jurada.

GRACIAN    E atau se passe damb totes es causes. Se lhèue bèth un d'ua taulejada damb er   apetit tan desmesurat que quan s'i seiguie? Quin ei eth shivau qu'en tot retornar d'ua corsa fatiganta auance damb eth vam indobtable dera prumèra embentida? Qu'en totes es causes s'ei mès afogat en córrer darrèr d'eres   que dempús de gaudir-les. Ath hilh prodig se semble eth vaishèth apolidit, gessent dera sua baïa natau, possada e abraçada pera atencionada brisa! E ath hilh prodig se semble quan retorne, alaçadi es costats, es veles esbocinades, renduda e praubá, pera atencionada brisa episada.

SALARINO    Aquiu que vie Laurenç...repilharam mès tard aquesta convèrsa.

(Entre Laurenç)

LAURENÇ Cars amics, perdonatz eth mèn retard! Que non jo, senon es mèns ahèrs que vos an hèt a demorar. Se bèth dia voletz vier lairons d'esposes, jo harè per vosati ua garda tan longa coma era vòsta. Apressatz-vos: aciu que i demore eth mèn pair, eth judiu...Èp! Que gesque quauquarrés!

(Jessica ges ena hièstra, vestida de patge)

JESSICA Qui ètz vos?, didetz-m'ac, entà assegurar-me'n mè, encara que posqui jurar conéisher era vòsta votz.

LAURENÇ Laurenç, eth tòn amor!

JESSICA Laurenç, qu'ei cèrt, eth mèn amor, qu'ei vertat, pr'amor qu'a qui è estimat autant com a vos? Mès, ath delà de vos, qui se'n sap, didetz-me, de qué jo sò eth vòste amor?

LAURENÇ Es tòns pensaments e eth cèu ne son testimònis.

JESSICA (en tot lançar-li ua caisheta) Tenguetz, cuelhetz aguesta caisheta que pro que s'ac vau! Erosament entà jo qu'ei de nets e que vos non me vedetz cap, pr'amor que me senti tota vergonhosa dera mia masca; mè er amor qu'ei òrb e es enamorats non se'n pòden encuedar des doces lhocaries qu'eri madeishi cometen; pr'amor que, s'atau siguesse, eth madeish Cupido aurie vergonha de veder-me transvestida de patge.

LAURENÇ Baishatz, que me cau qu'amietz era mia tèda.

JESSICA Que! Cau encara que jo madeisha hèsca lum ara mia vergonha? Coma se per era soleta non siguessa jo massa, un shinhau massa visibla. E donc, amor mèn!, se com ei que me hètz a enlumenar as auti, quan jo me calerie amagar-me?

LAURENÇ Hemna emmascadora, qu'ei que non ètz pro amagada jos aguest vestit de patge? Mès venguetz de tira: eth pic dera net se passe lèu, e mos demoren a sopar en çò de Bassanio.

JESSICA Vau a barrar es pòrtes, a hèr-me a vier bèri ducats mè e sò damb vos.

(Despareish dera hièstra)

GRACIAN Peth mèn capèth vos juri que non ei judiua senon gentil, aguesta.

LAURENÇ Que siga jo maudit, se non l'estimi damb tot eth mèn còr! Pr'amor qu'ei espirtuau, tau que jo la posca jutjar; qu'ei polida, s'es mèns uelhs non m'enganhen e de qué ei fidèu espròves n'a dades. Donques, coma gojata espirtuau, polida e fidèu li cau regnar entà tostemp en mèn còr. (Entre Jessica). A!, ja ètz aciu?... Endeuant, senhors, anem! Es nòsti companhs ja mos demoren damb es sues masques.

(Se'n va damb Jessica e Salarino)

(Entre Antòni)

ANTÒNI Qui i a aqui?

GRACIAN Ètz eth senhor Antòni?

ANTÒNI Via, via, Gracian! A on son es auti? Que son es nau, es nòsti amics toti vos demoren; dehòra masques aguesta net! S'a lheuath eth vent e Bessanio s'embarcarà de seguit. Qu'è manat a vint personas entà cercar-vos.

GRACIAN Aquerò que m'alègre; eth mèn desir mèns gran ei de veir a holar-se era vela e cuélher era marcha aguesta net.

(Se'n van)



## X

### BELMONT EN PALAI DE PORCIA

(Musica de còrns. Entren Porcia e eth Prince deth Marròc, damb es sues acompanhades)

PORCIA Endeuant! Passatz es ridèus e mostratz ath nòble Prince es diuèrses arques. (Ath Prince). Ara, escuelhetz.

ETH PRINCE Era prumèra qu'ei d'aur e amie aguesta inscripcion: *Qui m'escuelhesse, guanharà çò que fòrça òmes desiren.* Era dusau, tota d'argent, aufrís aguesta promesa: *Qui m'escuelhesse obtierà tot çò que se merite.* Era tresau, de plomb comun, amie ua devisa grossièra tau qu'eth sòn metau: *Qui m'escuelhesse li cau dar e aventurar tot çò qu'age.* Com me'n saberè s'escuelhi era bona?

PORCIA Ua d'eres sauve eth mèn retrait, prince; se vos l'auetz, tanben jo vos apertenhi.

ETH PRINCE Que Diu guide era mia causida! A veir: voi tornar a liéger es inscripcions. Qué ditz aguesta arca de plomb? *Qui m'escuelhesse li cau dar e aventurar tot çò qu'age.* Balha'c tot...e perquè? Peth plomb. Aventurà'c tot peth plomb? Aguesta arca qu'ei perilhosa. Es òmes qu'ac aventuren tot, ac hèn solet damb era esperança de màger beneficis. Ua amna d'aur non se dèishe miralhar per un metau de refús; atau, jo non voi dar ne aventurar arren peth plomb. Qué ditz er argent de virginau color?

*Qui m'escuelhesse obtierà tot çò que se merite. Çò que se merite?...pòc a pòc, marroquin; pesa damb imparcialitat era tua valor; se t'avalores pera pròpria estima, de fòrça causes qu'ès meritaire; mès èster meritaire de fòrça causes, ei pro entà arténher aguesta beresa? E totun, dobtar deth mèn merit, supausarie, entà jo, ua covarda retirada. Qué jo meriti? Qu'ei ada era! La meriti pera nautor deth mèn neishment, pera mia riquesa, pes mies dòts, peth sagèth que me balhe era educacion, e mès que mès peth mèn amor!...Veigam! E se sense guardar mès escuelhessa aguesta?...Liegem un aute viatge era senténcia escultada en aur: *Qui m'escuelhesse ganharà çò que fòrça òmes desiren.* Non i a dopte! Qu'ei era nòbla dauna! Toti la desiren; dèss quate parts deth mon se vie a punar eth tabernacle dera santa mortau qu'aciu s'alende. Es desèrts de Hircania, es amples solituds dera immensa Arabia, son ara un crotzament de rotes dubèrtes pes princes que visiten ara beròia Porcia! Eth règne des ondes, qu'era sua cresta ambiciosa escumège contra eth cèu, non ei un impediment entàs aluenhadi pretendents; com s'arren, ac trauèssen entà veir ara polida Porcia. Ua d'aguestes arquees saue era sua divina imatge. Ei possible que sigue era de plomb? Que serie un sacrilègi aguest pensament grossièr; brutalitat fòrça gròssa ja serie balhar-li per lhet de mòrt aguesta escura hòssa...! Posqui creder-la embarrada aciu en argent, mens preciós dètz viatges qu'er aur blos? Ò, pensament colpable! A ua tan rica pèrta li cau un montura deth daurat metau. Tien en Anglatèrra ua moneda d'aur a on i é escultada ua figura d'àngel, mès solet ei escultada ena superfícia, tant qu'aciu ei ath laguens, en un lhet d'aur, a on er àngel repause. Balhatz-me era clau. Escuelhi aguesta, e que se passe çò que sigue.*

PORCIA      Aciu que l'auetz, prince, e s'eth mèn retrait ei laguens, jo que sò vòsta.

(Daurís era arca d'aur)

ETH PRINCE      Ò, lunfèrn! Qué ei aquerò? Ua esqueleta qu'amie un papèr estropat en ua des sues conques. Liegem-lo:

*Que non ei pas aur tot çò que lutz, soent ac auetz entenut a díder; fòrça òmes venen era sua vida solet entà campar era mia ludentor. Barren es daurades hòsses miserables vèrmes en sòn*

*sen; s'auéssetz estat discret, lo madeish qu'ètz astut; joen de còs e vielh de pensada, ara en aquest pergamin non n'auríetz era responsa. Adishatz! Eth mèn adiu qu'ei trist.*

Plan trist, en vertat. Penes perdudes! Adishatz, tu, ahlama abrasadora! Salut ara desesperacion gelada! Porcia, adishatz! Que me senti massa ablasigat entà alongar ua tan penosa separacion. Atau se'n van es malastrosi.

(Se'n va)

PORCIA Alègra desliurança! Anem, barrem es ridèus! Que toti es dera sua color escuelhessen damb parièra fortuna!

(Se'n van toti)



## XI

### VENÈCIA UN CARRÈR

(Entren Salarino e Solanio)

SALARINO Òc, companh, te digui qu'è vist a Bassanio hèr-se ara vela; Gracian s'a embarcat damb eth, mès sò segur que Laurenç non les acompanhe.

SOLANIO Aguest coquin de judiu, damb es sòns sorriscles, a desvelhat ath Dux, qu'a anat damb eth entà revisar era embarcacion de Bassanio.

SALARINO Qu'a hèt tard; era nau ja brandaue a tota vela. Mès qu'ath Dux se l'a hèt creir que Laurenç e era sua aimada Jessica an estat descubèrts, amassa, en ua gondòla e, ath delà, Antòni l'a confirmat tanben qu'es dus aimants non èren en vaishèth de Bassanio.

SOLANIO Jamès ena mia vida è vist vam tan desordenat, tan hòl, tant estranh, tant incoerent coma eth qu'aguest gosset de Judiu mostraue pes carrèrs: *Ma hilha!, es mèns ducats! Ò!, era mia hilha hujuda damb un cristian! Ò!, es mèns ducats en mans cristianes! Justícia! Era lei! Es mèns ducats e era mia hilha! Un sac plen...non! Non!... dus sacs plei de ducats, de ducats dobles, panadi a jo pera mia hilha! E de jòies!... dues pèires, dues precioses e riques pèires panades pera mia hilha...Justícia! Que se trape ara hilha! Era que tie es pèires e es ducats!*

SALARINO E ja toti es mainatges de Venècia lo seguissen cridant: *Oè! Sa hilha, es sues pèires, es sòns ducats!*

SOLANIO Ja li calerà a Antòni que sigue exacte eth dia deth tèrme, senon tot aquerò ac pagarà eth.

SALARINO Dimònis!, ara que m'i hètz a pensar; un francés que jo parlaua ager, me didie qu'ena estreta mar que dessepare França d'Anglatèrra, un vaishèth dera nòsta ciutat s'auie en.honsat damb tota era sua opulenta carga. De seguit, en dider-me aquerò, pensè en Antòni e ath mèn laguens desiraua que non siguesse un des sòns.

SOLANIO Que vos calerie dider-l'ac ada eth, mès sense bruscaria, entà non aclapar-lo.

SALARINO Que non i a un òme milhor en tota era tèrra. È vist se com se didie adiu de Bassanio. Aguest li didie que s'esdegarie a tornar çò de mès lèu possible. Eth que li a responut: Non ac hescatz, Bassanio, que non voi que per tòrt mèn forcètz es causes, ath contrari, demoratz qu'eth temps les age madurades. E per çò dera letra que jo è signat ath judiu, qu'eth vòste pensament d'enamorat non se'n hèsque. Estatz-vos alègre. Consagratz-vos a hestejar e a assegurar eth vòste amor pes demostracions que vos semblen mès avientes. Dit aquerò, es uelhs plei de lèrmes, a virat era tèsta, e d'esquia madeish, alongant eth braç, a agarrat era man de Bassanio, en tot tier-la damb infinita trendesa entre es sues. Alavetz s'a desseparat.

SOLANIO Dideria que solet per Bassanio s'estime era sua existència. Credetz-me, anem a trapar-lo e que damb bèth esvagament esbugasse era malenconia qu'ada eth madeish se balhe.

SALARINO Òc, anem.

(Se'n van).

## XII

### BELMONT EN PALAI DE PORCIA

(Entre Nerissa, seguida d'un vailet)

NERISSA Cor!, cor! Passa es ridèus de seguit, se te platz, qu'eth Prince d'Aragon acabe de jurar e vie ara seguida a sajar fortuna.

(Musica de còrns)

(Entren eth Prince d'Aragon, Porcia e es sues acompanhades)

PORCIA Guardatz: aciu qu'auetz es arques, nòble prince, s'escuelhetz era que sauve era mia imatge, era nòsta hèsta noviau que serà lèu hestejada, mès s'ètz malurós, ja mos cau que sense planhs ne discursi de cap de sòrta, vos dispausetz a partir de ressabuda.

ETH PRINCE Eth mèn jurament me fòrce a tres causes: prumèr de tot, bric mès desnishar ad arrés era arca eleccion per jo; dempús, jamès preténer a ua hemna entà maridar-m'i, en cas que m'enganhi ena arca bona, e a tot darrèr, deishar-vos, ath pic, s'era sòrt non m'acompanhe.

PORCIA Aquestes son es condicions que jure someter-se qui s'aventure a tier era mia prauba persona.

ETH PRINCE Que i sò dispausat. Qu'era fortuna quilhe es mies esperances!... Aur, argent e plomb grossièr. *Qui*

*m'escuelhesse li cau balhar e aventurar tot çò que tie. Te cau hèr mèns bona cara abans que jo balhe o aventure arren per tu! Qué ditz era arca d'aur? A!, veigam! Qui m'escuelhesse ganharà çò que fòrça òmes desiren. Çò que fòrça òmes desiren? Aguest fòrça dilheu vò díder era alhocardida multitud que se dèishe enganhar pes aparences; aqueth que jutge per çò qu'enludèrne era sua guardada, que non sap veir eth laguens des causes, atau coma er audèth que hè eth sòn nin ara vista de toti, ar aire liure, ua part dehòra deth paredau, ath madeish endret deth perilh. Jo, donc, que non voi escuelher çò que molti òmes desiren, pr'amor que non voi anar de parella damb es esperits vulgars ne confoner-me damb es barbares "mutitudes". Entà tu, entà tu que vau reliquiari d'argent! Ditz-me de nauèth se quina ei era tua divisa: *Qui m'escuelhesse obtierà çò que se merite*. Plan ben. En efècte, qui volerie abusar dera fortuna en tot obtier aunors mancadi deth sagèth deth merit? Qu'arrés age era presompcion de revestir-se damb immeritades dignitats! A!, s'es emperis, es grads, es places, non se tenguessen a fòrça de corrupcion; s'es aunors purs siguessen crompadi sonque damb eth prètz deth pròpri merit, guaira gent nua veiriem plan abrigada e guairi qu'aué pòrten eth ramau serien manadi! Guaire d'agram rosegaire s'arrincarie deth bon gran der aunor! E guaires semes de noblesa, neishudi enes hiemèrs e en es refusi des tempsi, treirien magnifica creishença!...Mès que vam a escuelher. *Qui m'escuelhesse obtierà çò que se merite*. Jo que cuelhi çò que me meriti. Balhatz-me era clau d'aguesta arca, qu'aciú daurisqui era pòrta ara mia fortuna.*

(Daurís era arca d'argent)

PORCIA Çò que i trapatz non meritaue tan longa demora.

ETH PRINCE Qué veigui! Eth retrait d'un pòcvau hènt potèles que m'alongue un papèr! Lo vau a liéger. Pòc te retires a Porcia! Que n'ei de diferent de çò que jo me demoraua, de çò que jo me meritaua! *Qui m'escuelhesse obtierà çò que se merite*. Qu'ei que non meritaua ua auta causa qu'ua tèsta d'idiòta? Ei aguest eth prètz just des mèns merits?

PORCIA Eth jutge e eth colpable non pòden ocupar eth madeish lòc: que son dus papèrs dera natura opausada.

ETH PRINCE    Qué i ditz aciu?

*Eth huec m'a trempat sèt viatges; sèt viatges li cau èster provat entà non èster erronèu eth judici. Que i a ua sòrta de gent que sonque abraçe ombres, e ombra ei era sua felicitat. Que ja me'n sabi qu'en aguest mon i a pècs coma jo, brillhants de dehòra. Amiatz en lhet ara esposa qu'a vos plade, mès era mia tèsta serà e ei simbèu dera vòsta. Atau, donc, anatz-vo'n, se vos platz.*

Coma mès aciu me demorèssa, mès lèg papèr i haria. Damb ua tèsta d'idiòta auia vengut a galantejar, mès qu'ara me'n vau damb dues. Adishatz, hemna encisaira! Complirè eth mèn jurament e sostierè damb paciència eth mèn malur.

(Eth Prince d'Aragon se'n va damb era sua acompanyada)

PORCIA    Guardatz era parpalhòla, se com s'a usclat ath lum! Ò!, aguesti pècs cargats de reflexions! Quan se decidissen a obrar que tien eth don de maumeté'c tot damb era sua sabença.

NERISSA    Que non ei cap asenada eth vielh arrepervèri: horca e maridatge, causa deth destin!

PORCIA    Anem!, barra es ridèus, Nerissa.

(Entre un messatgèr)

MESSATGÈR    Senhora mia, a on ei?

PORCIA    Aciu, mossur. Qué voletz?

MESSATGÈR    Senhora, ven d'arribar ena vòsta pòrta un joen venecian, que s'auance e anóncie era venguda deth sòn patron. Que pòrte dera sua part substanciaus aumenatges, amiadi en presents de grana valor, ath delà des compliments e paraules dera mès fina gentilesa. Jamès è vist un embaishador d'amor tan propici: cap dia d'abriu a anonciat tan delitosament era venguda der abondós ostiu coma aguest messatgèr era venguda deth sòn patron.

PORCIA    Pro, pro!, que non parles tant. Que ja sonque me cau crànher qu'ei un des tòns parents, qu'atau despenes era

verbositat des granes hèstes entà laudar-lo. Vene, vene, Nerissa;  
que ja me manque eth temps entà veir ad aquest leugèr corrèu de  
Cupido que tan a mand arribe.

NERISSA Mèstre Amor volgue que sigue Bassanio.

(Se'n van toti)

## XIII

### UN CARRÈR DE VENÈCIA

(Entren Solanio e Salarino)

SOLANIO E ara didetz-me, quines naues corren per Rialto?

SALARINO Que seguís corrent era votz, per arrés desmentida, qu'ua des naus d'Antòni, cargada damb tota ua riquesa, a naufragat en estret, en *Goodwins*; qu'atau me semble que se cride aqueth endret. Ei un baish hons perilhós e maudit a on jaden afonades es carcasses de fòrça vaishèths de prigonda calada. Aguesta qu'ei era naua, s'ei qu'eth rom rom que jo t'amii sigue un hilh des qu'engendren era vertat.

SOLANIO Voleria que siguesse tan faus coma era mèts tragica des comaires que jamès age rosigat coquilhon o ben age hèt creir as sòns vesins qu'es lèrmes la negauen pera pèrta d'un tresau espòs. Mès pr'amor de non calar-me en un mar de digressions e non dificultar era via planèra dera simpla convèrsa, qu'ei ben cèrt qu'eth brave Antòni, er aunorat Antòni...Ò!, que non trapi un qualificatiu pro digne entà precedir eth sòn nòm!...

SALARINO Vai!, vè-te'n ara fin!

SOLANIO Ep!, qué didetz?...Plan ben, era fin ei qu'a perdut un vaishèth.

SALARINO Volgue Diu que sigue aguesta era darrèra des sues pèrtes.

SOLANIO Dèisha-me díder ath pic, *Amen!* De tanta pòur qu'amii qu'eth diable non vengue a trincar era mia oracion, pr'amor

que, guarda-lo se com vie entad aciu en forma de judiu. (Entre Shylock). E donc, Shylock? Qué se ditz de nauèth entre es mercadèrs?

SHYLOCK Vosati, melhor qu'arrés, vo n'auetz sabut dera hujuda dera mia hilha.

SALARINO Aquerò qu'ei vertat. E per çò que tanh a jo, coneishi eth sarte que l'a hèt es ales qu'a cuelhut era volada.

SOLANIO E per çò de Shylock ja me'n sabia qu'er audèth auie tota era sua pluma, e qu'en aguest punt, s'està ena natura de toti es audèths de deishar ara vielha.

SHYLOCK Nafrada qu'ei pera tau hèta.

SALARINO Ben cèrt, s'eth diable la jutge.

SHYLOCK Eth mèn sang e era mia carn auer-se de revoutar atau!

SOLANIO Tè, vielha carronha! Aquerò t'arribe ara tua edat?

SHYLOCK Que voi díder era mia hilha; qu'ei ma sang e ma carn.

SALARINO I a mès diferéncia entre era tua carn e era sua qu'entre eth pepin menina e er evòri, e per çò des vòstes sangs, era tua qu'ei eth ròi most, era sua vin deth Rhin...Mès, didetz-mos, vo'n sabetz s'Antòni a auut o non bèra pèrta en mar?

SHYLOCK Quin aute mau negòci entà jo! Vaquí a un falhit, a un trist prodig que damb pro trebalhs gause mostrar era tèsta en Rialto! Un quistaire qu'acostumaue a vier ena plaça pr'amor d'amuishar mès ath solei de çò qu'auie ena ombra! Que non pensa ena sua letra! Non sabie dider-me un aute nòm qu'usurèr. Que non hèsca cabau dera sua letra! Acostumaue a deishar sòs solet per delicadesa cristiana. Que desbremba sa letra!

SALARINO Vai!, non dobti que s'Antòni manquésse, tu non li voleries cap era sua carn. De qué te servirie?

SHYLOCK D'esca entàs peishi! e se non, entà satisfèr era mia resvenja. Eth que m'a hèt abaishar era cara damb eth sòn mensprètz, per tòrt d'eth è deishat de ganhar miei milion, se n'a arrit des mies pèrtes, se n'a trufat des mèns tants per cent, a

caushigat era mia raça, a esboderat es mèns negòcis, a hereditat as mèns amics e usclat as mèns enemics...e perquè? Pr'amor que sò judiu! Qu'ei que non tie uelhs un judiu? Un judiu non tie per ventura mans, organs, proporcions, sentits, afeccions e passions? Qu'ei que non se neurís de parièrs aliments, non lo nafren es madeishes armes, non ei sometut a malauties d'ua madeisha sòrta, non se guarís dera madeisha manèra, non l'escauhe eth madeish ostiu e non lo herede eth madeish iuèrn qu'a un cristian? Dilhèu se se mos trinque era pèth, non sagnam? Non èm pressadi a arrir se mos hèn gatalheues? Se mos empodoen, qu'ei que non morim nosati? E se mos otratgen non auram dret ara resvenja? Se'n tot çò d'aute èm coma vosati, tanben mos volem semblar en aquerò. Quan un cristian ei otratjat per un judiu, de cap a on l'amie era sua umilitat? De cap ara resvenja! Quan un judiu se sent ofensat per un cristian, en tot seguir eth sòn exemple, de cap a on li cau dirigir era sua paciència? Donques qu'ei entara resvenja! Era perfídia que de vosati è aprenut jo me la harè valer e que quèigue eth malur sus jo se non aleçoni as mèns mèstres.

(Entre un vailet)

ETH VAILET    Senhors, eth mèn patron Antòni, que se trape en çò de sòn, que vò parlar-vos a toti dus.

SALARINO    Nosati que l'auem cercat pertot.

SOLANIO    Aciu que ven un que tanben ei dera tribú! Dobti que se'n trape un aute entà hèr eth tres, se non ei qu'eth madeish diable vengue a èster judiu.

(Se'n van Solanio, Salarino e eth vailet)

(Entre Tubal)

SHYLOCK    Didetz, Tubal, quines naues amies de Genova? As trapat ara mia hilha?

TUBAL    D'era que n'è entenut a parlar en mès d'un endret, mès que non m'a estat possible de trapar-la.

SHYLOCK    Mau! Mau! Remau! Balha per perdut un diamant que m'auie costat dus mil ducats en Francfort! Jamès enquia ara auie queigut era malediccion sus era nòsta raça; jo que non me l'è sentuda enquia ara... Que i pèrdi dus mil ducats en aquerò, sense

compdar quauques jòies precioses, plan precioses jòies!...Aciu que la voleria ara mia hilha, mòrta, as mèns pès, damb es jòies penjades des sues aurelhes!...Acogada que la voleria, aciù, as mèns pès, damb es ducats laguens dera sua caisha!...E cap de notícia, cap, des dus hujudi!...Non, ne ua de soleta!...E ja non me'n sabi se guaire an pujat toti es trebalhs de recèrca. Òc, pèrta sus pèrta! Hug eth lairon damb tant; e tant entà trapar ath lairon! E arren entà satisfèr-me, ne ua ombra de resvenja! A!, toti es malurs que quèn sus es mies espatles, solet en mèn pitrau peten es sanglòts, entara mia cara que son totes es lèrmes!

(Plore)

TUBAL Non, per cèrt, d'auti òmes acace tanben era desgràcia. Antòni sivans è entenut a díder en Genova...

SHYLOCK Qué, qué, qué? Ua desgràcia? Ua desgràcia?

TUBAL Qu'a perdut ua nau que tornaue de Tripoli.

SHYLOCK Que li siguen dades gràcies a Diu, bon Diu, gràcies! Ja n'ei de vertat? Ja n'ei de vertat?

TUBAL Jo qu'è parlat damb uns marinèrs desliurats deth naufragi.

SHYLOCK Te balhi es gràcies, bon Tubal!,...Qu'ei ua bona naua; òc, bona naua! Ben, Ben! E a on aquerò? En Genova?

TUBAL M'an dit qu'era vòsta hilha, en Genova, a degalhat ueitanta ducats en ua soleta net!

SHYLOCK Que me taches un punhau...Bric mès veirè eth mèn aur. Ueitanta ducats d'un solet còp! Ueitanta ducats!

TUBAL Qu'an vengut damb jo en Venècia uns creditors d'Antòni e, asseguren que non s'escaparà de hèr falhita.

SHYLOCK Aquerò que me solatge. Lo marejarè, lo torturarè; aquerò que m'afògue.

TUBAL E un d'eri a mostrat ua jòia que l'auie crompat ara vòsta hilha a prètz d'un sò horadat.

SHYLOCK Qu'eth malur l'estronhe. Se com me torture, Tubal: ère era mia turquesa. Ère un present de Lia, de quan joeni;

que non l'auria balhat ne per ua pilerada de sòs.

TUBAL E non i a dobte, Antòni qu'ei en.honsat.

SHYLOCK Òc, qu'as rason, ei vertat. Vè-te'n, cor, Tubal, hèr-me a vier un òme de leis; demoratz comprometudi damb quinze dies d'auança... Se non me pague, que me voi hèr damb eth sòn còr: quan age despareishut de Venècia harè tot eth negòci qu'a jo me plase. Cor, Tubal, e ven a trapar-me ena nòsta sinagòga; hè lèu, mon Tubal. Ena nòsta sinagòga, Tubal!

(Se'n van)



## XIV

### ETH PALAI DE PORCIA, EN BELMONT

(Entren Bassanio, Porcia, Gracian, Nerissa e d'auti acompanhants. Es arques que son ara vista)

PORCIA Jo vos demani que vos arturetz. Demoratz un dia o dus enta aventurar-vos; se non endonviatz, jo que pèrdi atau era vòsta companhia. Estatz-vos, donc, un shinhau mès. Que i a un non sai se qué (non ei cap er amor, non) que me hè a sénter guaire me dolerie de perder-vos; e ua tau presentida, ja saberatz que non vie der òdi. Pr'amor de hèr-me a compréner melhor, donc, (e aquerò qu'era puncèla solet gause parlar damb eth pensament), jo que vos voleria retier un mes o dus aciu, abans de qué per jo héssetz a temptar era fortuna. Jo que poiria mostrar-vos era manèra de ben escuélher, mès qu'alavetz seria ua perjura e jo non ne serè jamès. De un aute costat, que podetz escuélher mau e alavetz me deisharíetz damb eth nere dolor de non auer estat perjura. Maudits siguen es vòsti uelhs! Son es que m'an embelinada e miei partida en dues: vòsta qu'ei era ua mitat, era auta mitat ei vòsta...ai! voi díder mia; mès que s'ei mia ei tanben vòsta, e atau que sò vòsta sancera. Ò!, crudèu destin que lhèue un mur entre era propietària e era propietat, e hè qu'en tot senter-me jo vòsta, non me podetz vos cuélher!...S'aquerò se passèsse que se'n vage era sòrt ath lunfèrn e non pas jo! Que parli massa, ja'c veigui, mès qu'ei entà arturar eth temps, alongar-lo, retier-lo, distrèir-lo e atau retardar era vòsta eleccion.

BESSANIO Deishatz-me, deishatz-me escuélher qu'aguest estat me tie torturat.

PORCIA Torturat, Bassanio? Didetz atau qu'en vòste amor s'amague bèra traïson?

BASSANIO CAp, se non ei que siguesse era terribla traïson deth dobte que me hè a crànher pera possession d'aquerò qu'estimi. Que i a tanta retirada entre era nhèu e era ahlama, coma entre era traïson e eth mèn amor.

PORCIA Òc, òc; mès jo cranhi qu'ara non parlatz coma un òme qu'era tortura fòrce a parlar.

BASSANIO Prometetz-me era vida e diderè tota era vertat.

PORCIA Donques qu'atau sigue; coheissatz e viuetz.

BASSANIO S'auéssetz dit: coheissatz e aimatz, en dues paraules auríetz enclausit era mia confession. Ò! Plan doç torment quan era tormentaira ahisque en jo era responsa que m'a de desliurar! Anem! Guidatz-me de cap as arque e de cap ara mia sòrt.

PORCIA Anem, donc! En ua d'eres i sò barrada; se m'estimatz m'i traparatz. Nerissa e toti vosati, hètz-vos enlà un shinhau...que sone era musica tant qu'eth escuelh! Se pèrd vierà a èster coma eth cigne qu'expire cantant; e entà que sigue mès avient eth comparèr, es mèn uelhs seràn era canerada a on trape eth er umid coishin dera mòrt. Mès dilhèu guanharà: e alavetz qué serà era musica? Ò!, serà er esclat dera trompetada de quan es vassals fidèus saluden a un rei nauèth coronat; serà eth doç retronir dera aubada que se filtre ena aurelha deth nòvi adormit e lo cride entath maridatge...Guardatz-lo! Camine damb tanta majestat, encara que mès ric d'amor qu'eth pròpri Alcides en desliurar era puncèla qu'era afligida Troya aufrie en tribut ath monstre dera mar. Jo que sò prèsta ath sacrifici, aguestes hemnes, aciu, a despart, que son es Dardanianes, que damb eth ròstre descompausat vien a veir eth desenlaç der acte... Coratge, Hercul! Viu tu, e me haràs víuer. Que se me nude mès eth còr a jo que contempli eth combat, qu'a tu que l'acares.

(Comence era musica. Tant que Bassanio medite deuant es arque, s'enten era cançon que seguís)

Ditz-me a on er amor s'ostatge?  
Ena tèsta o en còr?  
Ditz-me se com neish e se neurís?  
Contèsta, contèsta  
Er amor s'engendre enes uelhs,  
viu de guardades,  
e morís ena cunhèra que lo sostie.  
Trinhonem toti es campanes per amor.  
Jo canti: ning, nang, aluga!

TOTI Ning, nang, aluga!

BASSANIO Que se ve qu'es mès polidi entorns pòden èster es mès faussi. Eth mon qu'ei en contunha decepcion per tòrt der ornament. Quan de justícia se tracte, quina ei era causa tan desesperada e nera qu'un òme de paraula doça non ne solatge er orror? I a ena religion quauqua eretgia, per condemnabla que siguesse, que santificada pera ua calvícia austèra e autorizada per un tèxte, non pogue amagar era sua baishesa dejós ua polida forma? Non i a cap de vici, per petit que siguesse, que non cuelhe es colors dera vertut. Be n'abonden de covards, damb eth còr faus coma escalons de sable, que se vanten dera barba d'un Hercul e d'un Mart heròtge! Penetratz ath sòn laguens: eth sòn hitge qu'ei blanc coma era madeisha lèit! S'acoirassen damb es butins dera fòrça solet entà hèr-se redobtables...Contemplatz era beresa e veiratz se com se guanhe a basa d'ensems de ribans; d'aciu que ven aquest miracle, nau ena natura, de qué es hemnes mès opulentes siguen ath madeish temps es mès secalhes. Guardatz se com aquestes trenes cargolhades en aneres d'aur e que se botgen tan graciosament sus ua supausada beresa, soent non son qu'era dèisha de ua auta tèsta, e aquesta a on neisheren, jatz ena hòssa! Qué ei er ornament, senon era plaja d'un mar perilhós? Eth vel magnific que capère ua beresa indiana? Qu'ei, en ua paraula, era aparença dera vertat que se vestís un sègle pervèrs qu'as mès prudents volerie hèr a pèrder. E per aquerò, aur cridaire, aspre

aliment de Mides, jo que te refusi. (Senhalant era arca d'argent). E a tu tanben, palle e ordinari intercessor entre òme e òme... Mès que tu, ò! plomb trist, que mèslèu hès ua menaça qu'ua promesa, tu que m'es mòves pera tua simplicitat mès que pes tues paraules e jo sò que t'escuelhi! Que ne sigue eth resultat era mia felicitat.

**PORCIA** Se com s'esbugassen en aire totes es autes emocions, inquietuds, hòl desespèr e tremolosa estrementida, e gelosia de uelh verdós! Pòs-te tu, ò amor! Solatja eth tòt extasi, artura aguest corrent de gò, amendrís era pujada der in; era felicitat m'aumplís massa e te cau padegar-la, senon de gò que m'estofarè.

**BASSANIO** (En tot daurir era arca de plomb) Qué veigui aciú? Eth retraits dera beròia Porcia! Quin semi-diu a pogut apressar-se tant ara vida? Se botgen aguesti uelhs o ei qu'en veder-les es mèns tremòlen, e me semble qu'eri se botgen? E aguesti pòts miei dubèrts damb era sua alendada de mèu que les trauesse; paredau tan leugèr jamès a desseparat a encara mès leugèrs amics. Enes peus er artista a imitat ara Aracnida en téisher un hiu d'aur a on es còrs des òmes rèsten aganchadi mès qu'es mosquits enes telaranhes! Mès aguesti uelhs!... Se com i a pogut veir er artista entà hèr-les? Que me semble qu'en acabar-ne un, n'auie pro entà enludernar es dus d'eth e empedir-li d'amiar era òbra a tèrme. Mès campatz ua causa: qu'autant qu'era realitat deth mèn baticòr vante damb indigna feblesa aguesta imatge, lo madeish aguesta ombra, s'arrossègue penosament alunhada dera realitat... Aguest qu'ei er escrit clau e eth resumit dera mia ventura:

*A vos que non escuelhetz amiat pera apareença, bona sòrt e bona eleccion! Donques qu'ua tau felicitat se vos presente, non anetz a cercar-ne ua auta, tietz-vos en aguesta. Se n'ètz satisfèt, se vos balhe era vòsta sòrt ua completa felicitat viratz-vos de cap ara vòsta dauna e damb un doç punet reclamatz-la.*

Deliciós escrit! Damb eth vòste permís beròia dauna... (pune a Porcia). Que jo vengui, damb aguest papèr ena man, a cuélher e a aufrir. Eth lutaire que pelege damb eth sòn contrari damb er in deth prèmi, cre qu'a trionfat deuant es uelhs deth pòble quan enten eth trucar de mans e es aclamacions de toti es costats; mès que

s'estanque eth sen enterbolit e tache es vistons, en non saber-se'n pro s'aquera tormenta d'entusiasme s'adrece o non entada eth. Atau, jo que me demori deuant de vos, tres viatges polida dauna, en tot dobtar dera certitud de tot çò que veigui, enquia que me sigue assegurada per vos, signada e confirmada.

**PORCIA** Aquíu que me vedetz, atau que sò, Bassanio. Que per jo soleta, non auria era ambicion d'èster plan mès de çò que sò. Entà vos òc que voleria triplicar vint viatges eth mèn saber e èster mil viatges mès beròia e rica e solet entà veder-me crèisher ena vòsta estima, voleria auer, en vertuts, beresa, fortuna e amistats, tot un tresaur incalculable. Que vos cau saber qu'era soma deth mèn valer non ei gròssa; avaluatz-la en un virament de uelhs e vos traparatz damb ua gojata sense sabença, sense experiéncia, contenta d'èster encara ena edat pròpria d'èster ensenhada e mès contenta d'auer neishut damb sen viu entà apréner, e mès que mès contenta de fisar eth sòn esperit docil ara vòsta direccion, ò!, senhor mèn, eth mèn guida, eth mèn rei! Jo e tot çò qu'ei mèn, d'ara endeuant qu'ei vòste. Hè pas guaire, jo qu'èra eth senhor d'aguesta polida clòsa, senhora des mèns vaillets, reina de jo madeisha; mès ara, en aquest instant que vos parli, era casa, es vaillets, e jo tanben, tot qu'ei vòste, senhor. Que vos ac balhi tot damb aquest didau. Sauvatz-lo ben! Se lo perdéssetz o dèssetz, que serie presagi açò dera decadéncia deth vòste amor e me daríetz motiu entà pelejar-vos.

**BASSANIO** (metent eth dit ena jòia que Porcia l'aufrís) Que m'auetz hèt a amudir, senhora; qu'ei solet era mia sang que vos arrespon enes mies vees. E en totes es poténcias deth mèn èster i règne aquera confusion que se hè veir enes rumors dera multitud esmoiguda pera amabla arenga d'un prince estimat; ei un caòs que s'i barregen toti es sentiments e se honen en ua suprèma alegria que s'exprimís sense voler. Quan deth mèn dit manque aquest didau, era vida que me mancarà; òc!, òc. Alavetz podetz sorrisclear en votz nauta: Bassanio ei mòrt.

**NERISSA** Senhor mèn e senhora mia, per nosati, espectadors, qu'auem vist realizar-se es nòsti desirs, que ja a arribat era ora de cridar:

Erosi, erosi sigatz senhor e senhora!

GRACIAN A vos, senhor Bassanio, e a vos, ma gentil dauna, jo que vos desiri tanta felicitat coma podetz desirar vosati, pr'amor que sò segur qu'es vòsti desirs non s'opausen ara mia felicitat. Eth dia que Vòstes Excelléncies volguen hestejar era union des sues voluntats, jo demani qu'a jo tanben se me permite de maridar-me.

BASSANIO De boni talents, se pòs trapar hemna.

GRACIAN Gràcies ara Vòsta Senhoria, vos madeish me n'auetz trapat ua. Es mèns uelhs son autant esperdigalhats qu'es vòsti, senhor mèn. Vos qu'auètz vist ara mestressa e jo qu'è guardat ara serventa. Se vos estimàuetz, jo tanben è estimat, que non ei deth gust vòste ne deth mèn, d'entretier es causes. Era vòsta fortuna jadie en aguestes arque, e era mia madeish, atau qu'eth hèt vos ac demòstre. Sang e aigua qu'è sudat entà hèr-me a estimar, seca coma ua èsca qu'amii era gòrja per çò de prodigar juraments d'amor, e a tot darrèr, se tau promesa ei un darrèr, qu'è arthenhut era promesa d'aguesta beresa, de qué eth sòn amor me balharie, se vos auéssetz era sòrt de hèr-vos vòsta ara mestressa.

PORCIA E ei vertat, Nerissa?

NERISSA Òc, senhora, se vos me balhatz eth consentiment.

BASSANI E vos, Gracian, anatz de bona fe?

GRACIAN Òc, de bona fe, senhor.

BASSANIO Plan aunorades se veirà es nòstes nòces damb eth vòste maridatge.

GRACIAN (A Nerissa) Que mos cau jogar mil ducats damb eri entà veir se qui harà era prumèra creatura.

NERISSA Que desliguem era bossa?

GRACIAN Plan que òc; damb aguesti jòcs qu'ei impossible de guanhar s'un non se desligue era bossa. Mès qui vie entad aciu? Laurenç e era sua infidèu e er aute!, Solanio, eth mèn vielh amic venecian!

(Entren Laurenç, Jessica e Solanio)

BASSANIO Sigatz en aguest lòc plan benvengudi, Laurenç e

Solanio, s'ei qu'era nauetat des mèns drets aciu laguens, m'autorize a desirar ua tau causa. Damb eth vòste permís, Porcia encisaira, as mèns amics e compatriòtes balhi era benvenguda.

PORCIA        Senhor mèn, lo madeish digui jo; que son benvengudi deth tot.

LAURENÇ      Gràcies a Vòsta Mercé. Tant qu'a jo, senhor mèn, non m'encoratjaue guaire er intent de visitar-vos en aquest lòc, mès, en tot auer trapat a Solanio peth camin, de tau manèra m'ac a demanat que l'acompanhèssa, que non m'i è podut remir.

SOLANIO      Qu'ei vertat, e non me mancauen rasons entà hè'c. Eth senhor Antòni s'encomane a vos.

(Balhe ua carta a Bassanio)

BASSANIO    abans de daurir aquesta letra, didetz-me, se vos platz, se com està eth mèn leiau amic.

SOLANIO    Que s'ei malaut, senhor, sonque n'ei dera amna, e s'ei san, eth còs l'a hèt pas eth perqué. Era sua carta vo'n balharà compde.

GRACIAN     (Senhalant a Jessica) Nerissa mostratz-vos trenda damb aquesta estrangèra; balhatz-li era vòsta planvenguda. Tòca aquesta man, Solanio! Quines naues vos auetz hèt a vier de Venècia? Com està eth magnific mercadèr, eth nòste brave Antòni? Com l'alegrarà era nòsta bèra fortuna; qu'èm uns Jasons e auem conquistat eth legendari tresaur.

SOLANIO    Pro qu'auéssetz conquistat eth qu'eth vie de pèrder!

PORCIA    Aquesta letra amie orribles naues que panen era color des carilhons de Bassanio; era mòrt d'un car amic, sens dopte! Senon quina auta causa en mon poirie descarar enquia tau punt era fesomia d'un òme coratjós? Ò!, e com mès va, peyor? Bassanio, permetetz-me, jo que sò ua mitat deth vòste èster e era mia grana part me cau tier en çò qu'aquest papèr vos hè a vier.

BASSANIO   Ò!, doça Porcia! Que i a aciu bères paraules des mès devastadores que jamès agen escurit eth papèr. Hemna encisaira, quan per prumèr viatge vos hi a veir eth mèn amor,

sincèrament vos didí que tota era mia riquesa circulaue enes mies vees, pr'amor que de cavalièr ne sò. Que vos didí era vertat alavetz, e totun, hemna estimada, vos cau veir se com eth non auer balhat prètz ara mia fortuna, encara me reauçaue massa. En tot dider-vos qu'era mia riquesa e non arren èren ua soleta causa, m'aurie calut ahíger qu'ère mens qu'arren, pr'amor qu'entà hèr-me a vier mejans, m'è convertit en deutor d'un amic mèn e ada eth l'è convertit en deutor deth sòn peyor enemic. Eth papèr d'aguesta carta, senhora, qu'ei coma eth còs deth mèn amic: cada paraula ei ua herida dubèrta per a on se l'esguitle era vida. Mès ei vertat, Solanio? An falhit totes es sues empreses? Cap n'a auut de venturosa? De Tripoli, de Mexic, d'Anglatèrra, de Lisbona, de Berberia, des Indies, ne un solet vaishèth s'a liurat de tustar damb es arròques, perdicion des mercadèrs?

**SOLANIO** Ne un de solet, senhor mèn! E ath delà, qu'ei probable que per mès qu'Antòni obtengue es sòs que li cau entà pagar eth deute, eth judiu non ac volgue acceptar . Que non è vist jamès a un èster damb forma umana lançar-se damb tanta feresa entara perdicion d'un òme. De solei gessent enquia net barrada qu'ei implorant ath Dux e vò remòir a favor sòn es libertats der estat se non se li hè justícia. Qu'an sajat de descoratjar-lo vint mercadèrs, eth madeish Dux e es nòbles de mès naut linatge, mès arrés lo trè des sues rabioses rasons: manca de paraula, justícia, compromís signat!

**JESSICA** Quan jo encara èra damb eth, l'entení jurar deuant Tubal e Chus, dera sua madeisha tribú, que s'estimarie mès auer era carn d'Antòni, que vint viatges doblada era soma que li deu; e jo me'n sabi, senhor mèn, que se dilhèu non s'i opausen era autoritat, eth podèr e era lei, qu'anaràn mau es causes entath praube Antòni.

**PORCIA** (A Bassanio) E ei eth vòste car amic que se trape en aguesta situacion?

**BASSANIO** Eth mèn amic mès volgut, er òme mès brave, e eth còr mès prèst, eth mès incansable enes favors, un òme que miralhe er ancian aunor roman mès que cap d'auti qu'en Italia alenden.

PORCIA Quina quantitat li deu ath judiu?

BASSANIO Tres mil ducats.

PORCIA Qué! Sonque aquerò? Balhatz-li-ne sies mil e esbocinatx era letra; doblatz e triplicatz es sies mil abans qu'eth tau amic pèrde un solet peu per tòrt de Bassanio. Prumèr venguetz damb jo ena glèisa, balhatz-me eth nòm d'esposa vòsta, e de seguit partitz de cap a Venècia, entà trapar ar amic; qu'ath mèn cant non aurietz pòsa damb era amna intranquilla. Qu'auratz pro aur entà pagar vint viatges aguest deute e, quan ja sigue pagat, portatz aciu ath vòste fidèu amic. Nerissa, era mia serventa, e jo, aciu que demoraram en cast veudatge. Anem, venguetz, que vos cau començar era marcha eth madeish dia noviau. Hestejatz as vòsti amics, tietz-les cara alègra; donques que m'auetz costat tan car, tanben carament voi estimar-vos. Mès liegetz-me era letra deth vòste amic.

BASSANIO (en tot liéger) "Trende Bassanio, s'an perdut toti es mèns vaishèths; es mèns creditors vien crudèus; era mia situacion qu'ei plan comprometuda, era mia letra ath judiu perilhe; e, en tot pagar-la, a fòrça de deishar de víuer, voi que sigue nul tot eth deute entre nosati dus, damb era condicion de qué abans de morir vos veiga; Totun açò, hèt看 çò que volgatz; se non ei era vòsta amistat, non li cau èster era mia carta que vos hèsque decidir a vier!"

PORCIA Ò!, amor mèn, alestitz lèu es vòsti ahèrs e partitz.

BASSANIO Donques que me balhatz eth vòste permís, vau ath mès córrer; mès, en tornar, cap de lhet n'aurà eth tòrt deth mèn retard, cap de pòsa s'esquitlarà entre vos e jo.

(Se'n van toti)



## **XV**

### **VENÈCIA UN CARRÈR**

(Entren Shylock, Salarino, Antòni e un garda)

SHYLOCK    Garda, non lo dèishes de uelh...Que non me parlen de compassion...Guardatz-vos eth pèc que deishauè sòs sense interès! Non lo deishetz de uelh, garda.

ANTÒNI    Totun açò, escota-me brave Shylock.

SHYLOCK    Que reclami era mia letra: non persutes per era, è jurat qu'era mia letra me serie pagada. Tu que m'as tractat de can sense cap de motiu; plan ben! Donques que sò un can, non te'n fises des mies caishòrles. Eth Dux que me harà justícia. Plan m'estone, garda infidèu, qu'ages queigut ena temptacion de creder-lo e gèsser damb eth dera preson.

ANTÒNI    Te demani que m'escotes.

SHYLOCK    Jo que reclami era mia letra, a tu que non te voi escotar; jo reclami era mia letra, que non cau que parles mès. De jo no'n haratz un d'aguesti bravassi de uelhs penaïts, que jòquen eth cap, alenden, s'atrendissen e se dobleguen ara voluntat des cristians: que non voi que me seguisques; non demani paraules, sonque voi era mia letra.

(Shylock se'n va)

SOLANIO    Mastin mès heròtge que non s'a vist jamès entre

es òmes.

ANTÒNI Deishem-lo d'anar; non lo seguirè mès damb precís inútils. Atempte contra era mia vida, be me'n sabí se perquè: soent è salvat dera sua persecucion a fòrça gent que m'a vengut a pregar-me; d'aquíu que ven eth sòn òdi.

SOLANIO Sò segur qu'eth Dux non acceptarà coma valid eth vòste compromís.

ANTÒNI Eth Dux non pòt trincar eth cors dera lei. Que non se podèn negligir es gatges qu'es estrangèrs trapen entre nosati en Venècia, sense qu'era justícia der estat rèste comprometuda as uelhs des mercadèrs de totes es nacions que damb eth sòn comèrç hèn er esplendor dera ciutat. Qu'arribè, donc, çò qu'age d'arribar! Mès que m'an deishat autan extenuat aquestes pèrtes e angoishes que damb pro trabalh aurè ua liura de carn entà satisfèr deman ath mèn sanguinari creditor. Anem, garda, endeuant!... Que Diu volgue que Bassanio vengue a veder-me se com pagui eth sòn deute e toti en patz.

(Se'n va)

## XVI

### BELMONT EN PALAI DE PORCIA

(Entre Porcia, Nerissa, Laurenç, Jessica e Baltasar)

LAURENÇ      Senhora, qu'ac digui sense dobtar, ena vòsta preséncia: qu'auetz ua nauta e vertadèra idia dera divina amiat; espròves que ne balhatz en tot sostier, atau que vos ac hètz, era abséncia de vòste senhor. Mès se vo'n sabéssetz a qui hètz un tan gran aunor, a quin reau cavalièr autrejatz ajuda, de quina abnegacion ei hèta era sua amiat entath mèn senhor eth vòste marit, sò segur qu'era vòsta generositat vos meterie capinauta com jamès cap auta bona accion ordinària.

PORCIA      Jamès me n'è empenaït de hèr eth ben, e non serà pas aué que comença. Entre es companhs que viuen e se passen eth temps amassa e quines amnes siguessen junhudes lo madeish ath ligam dera amiat, que i deu regnar ua vertadèra armonia de temperaments, de gusti e d'anaments. Aquerò me hè a crèir qu'aguest Antòni, per èster er amic de còr deth mèn senhor, deu retirar-se ada eth. E en èster atau, que m'a costat pòc desliurar era imatge dera mia vida deth domèni d'ua infernau crudeutat! Mès que tengui un ton que s'aprèsse pro ath pròpri elògi; deishem, donc, aquerò e parlem de ua auta causa. Laurenç, boti enes vòstes mans era susvelhança e direccion dera mia casa, enquiara tornada deth mèn senhor. Per çò que tanh a jo, vau a complir era promesa secrètament hèta ath cèu, de pregar e víuer en contemplacion, damb era soleta companhia de Nerissa, enquia qu'eth sòn marit e

eth mèn senhor tornen. A dues lègues d'aciú i a un monastèri, e aquíu i demoraram recuelhudes. Jo que vos demani qu'acceptètz era carga qu'era mia amistat e es circumstàncies deth moment vos impausen.

LAURENÇ      Senhora, damb plaser complirè damb totes es vòstes avientes ordes.

PORCIA      Tot eth mèn servici que ja se'n sap des mies intencions; a vos e a Jessica vos aubediràn coma ath senhor Bassanio e a jo madeisha; tenguetz-vos ben, donc; enquia lèu!

LAURENÇ      Leugèrs pensaments e ores de felicitat vos acompanhen!

JESSICA      A Vòsta Mercé desiri toti es gòis deth còr!

PORCIA      Gràcies peth vòste desir! Jo damb gòi que vo l'entorni. Adishatz, Jessica! (se'n van Jessica e Laurenç) Ara a tu, Baltasar. Tostemp t'è vist fidèu e aunorat: aué que demori veder-vos parier! Cuelh aguesta carta e hè, peth mau de morir, que sigue ara prèssa en Padua; dèisha-la enes pròpies mans deth mèn cosin eth doctor Bellario. Dempús agarra damb suenh es papèrs e es abits qu'eth te balharà, e, sustot, damb era prèssa mès grana deth mon, amia-les a on cale eth canòt public que hè era via de Venècia. Non pèrdes temps en paraules, vè-te'n; jo que serè aquíu abans que tu.

BALTASAR      Que i vau senhora, damb tota era prèssa possible.

(Se'n va)

PORCIA      Nerissa, aprèssa-te. Qu'amii entre mans ua emprèssa que t'ei desconceishuda. Veiram as nòsti marits mès lèu de çò qu'eri se pensen.

NERISSA      E eri a nosates, mos veirà?

PORCIA      Òc, Nerissa, mès de tau manèra vestides que mos creirà avitalhades de çò que mos manque. Apostem çò que volgues qu'en veder-mos a totes dues garnides coma a dus joenets, serè jo eth cavalièr mès fin des dus e eth qu'amiarà de mès bèra manèra era daga. Veiràs se com me'n sabi de hèr era

flaütada votz que mèrque eth pas der adolescent ar òme; se com ath nòste pas brac sabi balhar-li vam masculin, se com parli de peleges damb era mina de vantariòu qu'amien es joens, e se com saberè endonviar doces messsorgues! Guaires aunorables daunes auràn queigut malautes en tot alendar peth mèn amor e era sua vida aurè copat damb era mia duretata! Jo que non podia cap complaser-les a totes! Dempús vierà eth penaïment e me saberà degreù, ara fin, d'auer costat era sua mòrt. Jo diderè autant ben ua vintea d'aguestes gracioses mentides que non mancarà qui jure se com hè mèl d'un an qu'è deishat es aules!... que me vòlen peth cervèth mil mauvestats des que hèn aguesti impulsius qu'ara me convie imitar entath mèn servici.

NERISSA Mos tieràn per òmes?

PORCIA Hug! Quina pregunta se l'entenesse un alègre maliciós! Anem! Te harè a saber tot eth mèn plan tan lèu mos estem ena mia calèssa que mos demore dehòra deth parc. Her-mos lèu lèu pr'amor qu'aué mos cau hèr vint lègues.

(Se'n van)



## XVII

### BELMONT

### ENES JARDINS DE PORCIA

(Entren Lancelot e Jessica)

LANCELOT Non i a dobte, non; pr'amor que guardatz, des pecats des pairs, es hilhs que van gibosi; e ei per aquerò que jo tremòli per vos. Tostemp vos è estat franc, que se non siguesse atau jo non voludaria ena vòsta preséncia aguest ahèr. Cuelhetz coratge pr'amor que me semble, de vertat, qu'ètz damnada. Solet rèste ua esperança a favor vòste, e sonque ei ua esperança bòrda.

JESSICA Ditz-me, se te platz, se quina ei aguesta esperança?

LANCELOT A fe de Diu que òc; podetz fisar, en darrèr cas, que non auetz estat engendrada peth vòste pair e que non ètz era hilha deth judiu.

JESSICA Plan que òc, aguesta òc qu'ei ua sòrta d'esperança borda. En aguest cas, serien es pecats dera mia mair que queirien ath dessús mèn.

LANCELOT Qu'ei cèrt, e per aquerò jo me cranhi que non sigatz damnada de pair e mair: vedetz se com en húger de Scila voste pair, me trapi damb Caribde, era vòsta mair. Vai, que de toti es dus costats demoratz perduda.

JESSICA Eth mèn marit me salvarà, que m'a hèt cristiana.

LANCELOT Era vertat, aquerò que non lo hè bric pagable; be que n'èrem pro de nombrosi es cristians; es de besonh que mos calie entà víuer tranquillament es uns ath costat des auti. Aquesta empeutada de cristians harà pujar eth prètz deth porcèth, lèu ne per un uelh dera cara poiram gaudir d'ua cueisha ara gresilha.

(Entre Laurenç)

JESSICA Que li vau a díder ath mèn marit aquestes paraules vòstes, Lancelot; aciu que l'auem.

LAURENÇ Que me haratz a vier lèu gelós, Lancelot, se contunhatz atirant ara mia hemna pes cantoades.

JESSICA A!, per çò que tanh a nosati dus, que podetz èster tranquil, Laurenç, pr'amor que Lancelot e jo non mos aviem. Que m'a dit pro clar qu'en cèu non i a gràcia entà jo, pr'amor que sò hilha d'un judiu, e gòse a díder que vos ètz un òme nefast entara Republica pr'amor qu'en convertir as judius en cristians, hètz a pujar eth prètz deth porcèth.

LAURENÇ (a Lancelot) Que me serie de mès bon hèr justificar-me d'aquerò deuant era Republica, qu'a vos der arredondiment dera negritud. Qu'ètz vos qui a engrassit ara servitud moresca, Lancelot.

LANCELOT E qu'ei bon que guanhe en granor çò que pèrd en vertut. Aquerò demòstre qu'era moresca non m'espaurís.

LAURENÇ Quinsevolh pòcvau que te trapes te pòt formar aué un rambalh de paraules! Me semble que lèu serà eth silenci eth miehlor léser der esperit, e que solet es papagais auràn bèth merit en parlar. Vè-te'n, malastruc, entra a díder que se premanisquen entà dinar.

LANCELOT Qu'ei en bades, senhor, toti amien er arrat peth vrente.

LAURENÇ Bon Diu! Qu'ès hèt uns estalhants des paraules! Ditz-les, donc, que premanisquen eth dinar.

LANCELOT Tanben eth dinar qu'ei premanit, eth cubèrt auríetz de díder.

LAURENÇ Cubèrt? donc, s'atau ac vòs.

LANCELOT (En tot s'acaptar eth capeth ena man) Ò!, non; aciu, jo que me demori descubèrt; me'n sabi se guaire vos deui, senhor.

LAURENÇ Un aute rambalh de paraules! Qu'ei que mos vòs amuishar en aquest moment tot eth tresaur des tues gràcies? Contèsta de forma planèra as mies paraules simples. Vè-te'n a díder as tòns companhs que placen eth cubèrt ena taula, que comencen a mestrar e que nosati viem a dinar.

LANCELOT Òc, senhor, mestraram taula, e plaçaram eth cubèrt laguens dera sièta, senhor, en çò que tanh a vos, vieratz a dinar quan atau li plase a vòsta umor e fantasia!

(Se'n va)

LAURENÇ Òsca eth bon sen! E quina coa pòrten es sues paraules. Aquest pòcvau a lotjat tota ua armada de mots gaujosi ena sua memòria, mès que me'n sabi de pècs de mès nautada, que lo madeish qu'eth ne son toti armadi, e que, per ua paraula estranha, estropien eth sen comun. E eth tò bon umor se com te va, Jessica? Qu'ei ora de qué me digues era tua pensada, estimada mia; qué te'n semble dera esposa deth senhor Bassanio?

JESSICA Subergessenta sus tota laudança. Ja li cau ath senhor Bassanio que visque sabentament, pr'amor qu'aufrint-li ara sua esposa ua tan grana felicitat, traparà es alegrors deth cèu aciu ena tèrra e se non les sap gaudir aciu baish, que non demore retrobar-les aqui naut. A!, se dus dius hessen en cèu ua apòsta sus era valor de dues hemnes ena tèrra, e Porcia ne siguesse ua d'eres, ja li calerie ennautir nauament ara auta, pr'amor que coma Porcia non n'i a dues en aquest mon bast e praube.

LAURENÇ Que ties en jo coma marit, çò qu'era ei coma esposa.

JESSICA Ja ac semble! Que se me pregunte a jo, aquerò.

LAURENÇ Ja t'ac demanarè mès tard; prumèr anem a dinar.

JESSICA Laurenç, dèisha-me laudar-te ara qu'è hame.

LAURENÇ Se te platz, non; deishem-m'ac e ja ac repilharam dempús de dinar; aqui, ditz-me çò que volgues, e ac digerirè tot

amassa.

JESSICA Plan ben, que vos voi trèir eth titàs.  
(Se'n van)

## XVIII

### VENÈCIA UA SALA D'AUDIÈNCIA

(Entren eth Dux, es Senadors, Antòni, Bassanio, Gracian, Salarino, Solanio e d'auti)

ETH DUX S'a presentat, Antòni?

ANTÒNI As ordes de Vòsta Mercé.

ETH DUX Bé ne sò d'atristat per tu; qu'as vengut a parar en un adversari de pèira, un hòl inuman, un miserable, incapable de cuélher pietat e qu'en sòn còr non i posse un brin de trendesa.

ANTÒNI Que me'n sabi que Vòsta Mercé a hèt molti esfòrci entà padegar era sua dura persecucion, mès que coma que non amendrís eth sòn rigor e non i a mejan legau de desliurar-me des escometudes dera sua rancura, jo acari era mia paciència ara sua furia, e me capèri de tota era cauma deth mèn esperit entà sostier era ràbia e era joata dera sua amna.

ETH DUX Qu'eth judiu se presente deuant eth tribunau!

SOLANIO Que s'està ena pòrta; ara vie, mossur.

(Entre Shylock)

ETH DUX Dauritz eth pas; que se place deuant nòste! Toti cren, e jo tanben, Shylock, que tu t'as volut hèr a veir pervèrs sonque enquiara ora dera conclusion, e qu'en aguest instant, balharàs espròves d'ua indulgència e pietat mès extremades qu'era tua crudeutat aparenta. Se cre, donc, qu'en sòrta de reclamar era

pena, ei a díder, ua liura de carn d'aguest praube mercadèr, non solet renonciaràs a un tau desdit, senon que, cuelhut eth còr d'umana atencion e trendesa, lo desliuraràs dera mitat des causes e damb eth còr emplit de pietat consideraràs guairi desastres an queigut sus eth, capables d'espantoriar a un mercadèr de reis e de desvelhar era compassion en pitraus de bronze, en còrs de marme, en Turcs desprietadi, en Tartars ignorants de tota obligacion d'afectuosa gentilesa. Toti aciú, demoren ua bona responsa, judiu.

SHYLOCK Vòsta Mercé qu'ei informada des mies intencions. Peth nòste sant Sabath è hèt jurament de non perdonar eth desdit estipulat ena mia letra. Se non me hètz cabau, qu'eth mau quèigue sus es vòsti privilègis e es libertats dera vòsta ciutat! Me demanaratz se perqué m'estimi mès ua liura de carnassa a tres mil ducats? Ad açò jo que vos responerè solet, qu'aguest ei eth mèn gust. Que non ei ua responsa? Supausatz que per çò de mèn cor un arrat que me shòrde e qu'a jo me platz de li balhar dètz mil ducats entà her-lo empodoar!... Vos convenç aguesta responsa? Que i a gent que non pòt sostier qu'un porcèth alende, d'auti que ne en tot veir un gat ja se desgahonen, d'auti que non se pòden retier era aurina quan ua cabreta les sone ena aurelha; e, atau, era sensacion, qu'ei era mestressa dera passion, l'amie ara mesura des sòns desirs e des sues repulsions. Vaquí, donc, era mia responsa: atau que non s'explique, per cap de rason fundamentada, se perqué a un l'esglàsie eth sorriscle deth porcèth, a un aute eth gat inofensiu e casualèr, a un aute ua cabreta que se hole, e se perqué, toti en tot aubedir a ua feblesa inevitabla, martirizen ad aqueth que les a martirizat, jo, parièr, entà exprimir era rason d'aguest crudèu procès, non voi, ne posqui balhar-ne cap aute, qu'er antic orror e òdi conscient, que senti per Antòni...Aguesta responsa vos shaute?

BASSANIO Òme sense còr, que non i a responsa qu'excuse era crudeutat que te maneges.

SHYLOCK Que non sò obligat a agradar-te damb era mia responsa.

BASSANIO Aucissen toti es òmes as èssers que non

estimen?

SHYLOCK S'a en òdi a un èster que non se volgue mòrt?

BASSANIO Non toti es escarnis engendren fataument òdi.

SHYLOCK Tè! Te shautarie escotar dus viatges eth fiulet d'ua sèrp?

ANTÒNI Rebrembatz-vos, credetz-me, que pelejatz damb eth judiu. Atau serie coma vier ena plaja e díder ara gròssa mar qu'abaishèsse era sua naturau nautada; demanar ath lop se perquè hè a belegar ara oelha que cerque ath sòn anhèth; voler obligar as pins d'ua montanha a non bronzinar es sòns nauti cimalhs e a non bronzinar quan son voludades pes oratges deth cèu, autant vos serie començar eth mès dur prètzhèt que sajar, (donques arren i a mès dur) d'atrendir aguest còr judiu. Atau que demani que non se l'aufrique arren mès, que non se sage cap aute mejan. Dehòra es ajornaments! Que s'acaben es argúcies! Que vengue entà jo era senténcia, e entath judiu era requèsta!

BASSANIO Te balhi sies mil ducats en sòrta des tòns tres mil.

SHYLOCK Se cada un d'aguesti sies mil siguesse esmiejat en sies e se cada part siguesse un ducat, jo que tanpòc te les voleria.; voi era mia letra e pro!

ETH DUX Com pòs demorar misericòrdia se tu non ne mòstres bric?

SHYLOCK Quin judici me cau crànher se jo non manqui ara lei? Auetz vosati, enes vòstes cases, un gran nombre d'esclaus que hètz trabalhar lo madeish qu'es vòsti gossets, pera soleta rason de qué les auetz crompat...Vierè jo e vos diderè: *Proclamatz-les liures! Maridatz-les damb es vòsti hilhs! Perqué les hètz a sudar eth pes des cargues? Balhatz-les lhets autant mòfles qu'es vòsti! Minjars fini coma es vòsti qu'agraden es vòsti paladars!* E vosati me responeratz: *Aguesti esclaus que son nòsti...* Donques ben, jo que contesti madeish: era liura de carn que d'eth reclami, pro cara que l'è pagada; qu'ei mia, e la voi. Se non me la balhatz, ai des vòstes leis! Es decrets de Venècia pèrden tota fòrça! Demani justícia; la tierè? Responetz.

ETH DUX Eth mèn poder me permet dissòlver eth tribunau se non ei que Bellario, sabent doctor qu'è manat a cercar entà determinar aquest cas, arribe aué madeish.

SALARINO Senhor mèn, dehòra i a un messatgèr, nauèth vengut de Padua damb ua carta deth doctor.

ETH DUX Que pòrte aquesta letra! Que vengue eth messatgèr!

BASSANIO Solatja-te, Antòni! Vai, amic mèn!, mès coratge! Qu'aurà eth judiu era mia carn, es mèn uassi, era mia sang, tot, abans que per jo s'esguitle ua soleta gota dera vòsta sang.

ANTONIO Que jo sò era oelha empestada deth ramat, era que li cau aucir. Era fruta mès madura ei aquera que mès leu què en solèr; deishatz-me quèir. Çò de milhor que haratz, Bassanio, ei víuer entà dictar eth mèn epigraf.

(Entre Nerissa desguisada d'escrivan)

ETH DUX Vietz de Padua, de part de Bellario?

NERISSA Òc, senhor mèn, Bellario envie era sua salutacion a Vòsta Mercé.

(Autrege ua letra ath Dux)

BASSANIO Perqué en.hiles tan viuament aquesta daga?

SHYLOCK Pr'amor de bracar çò que me tanh d'aquest falhit.

GRACIAN Non en cuer, senon en tòn còr esmòles era tua arma, serpiu judiu! Ò!, non; que non i a cap de metau, ne era madeisha destrau deth borrèu, que sigue mès talhanta qu'era tua rancura d'acèr! Ei que cap prèc pòt esmover-te.

SHYLOCK Cap des que tu pogues imaginar.

GRACIAN Ò!, maudit sigues, inexorable can! Mala justícia aquera que te permet víuer! Tu que me metes en perill de pèrder era fe e creir coma Pitagores qu'es amnes des bèsties passen en còs der òme. Eth tòn esperit foreno balhaue vida a un lop que siguec penjat, per çò d'auer esgorjat a un òme; e aquera amna herotja desliurada dera bèstia se calèc laguens tòn quan ères en

vrente de ta eretja mair! Es tòns talents que son es d'un lop, sanguinaris, ahamiadi e furiosi.

SHYLOCK Tant que damb es tues injúries non me trinques era signatura d'aguesta letra, non damnatjaràs qu'es tòns paumons en tot sorriscclar tan fòrt. Artura era tua animositat, joen, se non receberà ua bassacada mortau... Aciu que demori justícia.

ETH DUX Aquesta letra de Bellario arrecomane a un joen e sabent doctor ena Audiéncia. A on ei?

NERISSA Se demore plan prèd d'aciù, entà saber se vos lo voletz adméter.

ETH DUX Damb tota era amna! Que gesquen tres o quate de vosati e li premanisquen ua acompanyada de gentilesa! En tot demorar, eth tribunau escotarà era letra de Bellario.

ER ESCRIVAN (en tot liéger) "Sapie Vòsta Mercé, qu'era sua carta m'a trapat plan malaut; mès en madeish instant qu'eth sòn messatgèr arribaue, jo recebia era agradiua visita d'un joen doctor de Roma que se cride Baltasar. L'è informat dera causa pendent entre eth judiu e eth mercadèr Antòni. Auem huelhetejat andús fòrça libres. Eth vos hè a vier era mia pensada; vo'la mostrarà refinada pera sua pròpria sciéncia, tant extensa, que me demoraria cuert en laudar-la; e aubedint es mèn prècs, eth que satisfarà ath mèn lòc es demanes de Vòsta Mercé. Qu'es ans que li manquen non lo dèishen mancat dera vòsta nauta estima; non, se vos platz, que jamès s'a vist en un còs tan joen ua tan madura tèsta. Jo que lo deishè ara vòsta amabla atencion, plan segur qu'era pròva a de superar es mies laudances".

ETH DUX Auetz entenut çò qu'escriu eth sabent Bellario; e me pensi qu'aguest deu èster eth doctor que ven. (Entre Porcia damb vestit de *doctor juris*). Balhatz-me era vòsta man. Vietz de part deth vielh Bellario?

PORCIA Òc, senhor mèn.

ETH DUX Qu'ètz planvengut aciù. Prenetz eth vòste lòc. Ètz informat deth cas ara present deuant eth Tribunau?

PORCIA Que coneishi ath hons era causa. Qui ei aciù eth mercadèr, e qui ei eth judiu?

ETH DUX Antòni, e vos tanben, vielh Shylock, apressatz-vos toti dus.

PORCIA Ei Shylock eth vòste nòm?

SHYLOCK Shylock me cridi.

PORCIA Assajatz un procès de plan estranha natura; mès, en auer-vos hicat de plen laguens eth nòste dret, es leis de Venècia non pòden opausar-se ara vòsta demana. (A Antòni) Ètz vos eth sometut as sòns rigors, non ei cèrt?

ANTÒNI Òc, sivans eth.

PORCIA Arreconeishetz coma vòsta era letra?

ANTÒNI L'arreconeishi.

PORCIA Donques li cau qu'eth judiu age clemència.

SHYLOCK Per çò de quin manament, se vos platz?

PORCIA Que non ei causa de demanar, era clemència. Deth cèu devare, tau qu'ua ploja doça, sus eth lòc a on règne; baume de vertut dobla que hè ben ad aqueth que la prodigue e ath secorrut. Ei era fòrça des fòrces. As monarques, dès eth sòn tron, les està milhor qu'era corona. Eth sòn scèptre represente era fòrça deth poder temporau, ei er atribut de majestat e de temença deth quau gessen eth respècte e eth terror qu'es reis inspiren, mès era clemència vòle peth dessús dera autoritat deth scèptre; eth sòn sèti ei en còr des reis, ei er atribut deth madeish Diu; e eth poder terrenau que mès s'aprèsse a Diu ei eth que sap padegar era justícia damb era clemència. Per tant, judiu, a maugrat de emparate ena rason dera justícia contra aquest mercadèr, te cau considerar que damb era estricta justícia degun de nosati se sauvarie. Demanem clemència damb era pregària e ei era pregària que mos amie a toti a èster clementi. Tot açò que vengui de díder qu'ei entà atrendir era justícia dera tua causa; se hès tu per tu, eth dret tribunau de Venècia non a arren mès que prononciar era sua sentència contra aquest mercadèr.

SHYLOCK Qu'es mèns actes quèiguen sus era mia tèsta! Jo reclami era lei, era pena e eth desdit convengut ena mia letra.

PORCIA Qu'ei qu'eth non ei en disposicion de her-vos a vier

es vòsti sòs?

BASSANIO Òc ma hè! Jo l'aufrisqui deuant eth Tribunau; enquia e tot li dobli era soma. S'aquerò non ei pro, jo que me comprometerè a pagar-li dètz viatges mès, en tot balhar coma gatge es mies mans, era mia tèsta, eth mèn còs. S'encara aquerò non ei pro, qu'ei plan clar qu'era mauvestat vò espaurir ara innocéncia. Jo que vos ac demani, per un viatge caushigatz era lei damb era vòsta autoritat. Deuant era grana justícia, cometetz ua injustícia leugèra, e adondatz ath crudèu monstre dera sua feresa.

PORCIA Aquerò que non a d'èster: cap de poder i a en Venècia que pogue trincar un decret fixat. Que vierie aquerò coma un precedent, e damb aquest exemple, non pògui abusi capvirarien er Estat. Aquerò que non pòt èster.

SHYLOCK Aquest jutge que mos a arribat ei un Daniel! Ò!, òc, un Daniel! Non te'n sabes, joen e sabent jutge, se guairi t'aunori.!

PORCIA Mostratz-me era letra, se vos platz.

SHYLOCK Aciu que l'auetz, plan reverend doctor, aciu que l'auetz.

PORCIA Shylock, aciu que se vos aufrís triplicat eth tòn dinèr.

SHYLOCK Que i a un jurament! Un jurament! Un jurament que jo è hèt ath cèu! Mascararia era mia amna damb un perjur? Non, ne per tota Venècia.

PORCIA Donques, sigue! Eth vancement a queigut, e legaument, damb aquest papèr, eth judiu pòt reclamar ua liura de carn, qu'eth madeish li cau talhar deth cant der còr deth mercadèr... Ages cleméncia; cuelh tres viatges es tòns sòs e ditz qu'esbocine era letra.

SHYLOCK Quan m'age pagat sivans era letra dicte! Se ve qu'ètz un jutge dret; coneishetz ben era lei; auetz expausat damb claretat eth cas: jo vos encomani, en nòm dera lei que vos dignament tietz de procedir ath judici. Vos jure, pera mia amna, que cap paraula d'òme me poirà hèr trantalhar. Era mia letra ei era mia fòrça.

ANTÒNI Demani ath Tribunau que dicte lèu eth sòn judici.

PORCIA Sabetz-vo'n, donc! (a Antòni): aufrir eth vòste pitrau ara sua arma.

SHYLOCK Ò!, nòble jutge! Ò, excellent joen!

PORCIA Donques eth comentari e er esperit dera lei, en arren s'opausen ara pena estipulada clarament en aguesta letra.

SHYLOCK Qu'ei fòrça vertat! Ò, sabent jutge equitable! Guaire mès vielh ès de çò que sembles?

PORCIA (A Antòni) Mostratz eth vòste pitrau nud.

SHYLOCK Plan que òc, eth sòn pitrau; atau ac ditz era letra. Non ei vertat, nòble jutge? Ath madeish costat deth còr, son aguestes es madeishes paraules.

PORCIA Exactes. Auem aciu ua balança entà pesar era carn?

SHYLOCK Jo que n'è ua prèsta.

PORCIA Auetz tanben un cirurgian, pagat per vos, Shylock, pr'amor de embenar era herida entà que non pèrde sang enquia morir?

SHYLOCK Aquerò ei especificat ena letra?

PORCIA Que non i cònste aquerò, mès qué i hè? Be qu'ac auríetz de hèr per caritat.

SHYLOCK Jo me pensi que non ei de besonh; non ac ditz era letra.

PORCIA (A Antòni) A veir, mercadèr, auetz quauquarren a díder?

ANTÒNI Pòga causa. Sò dispausat e armat perfèctament. Balhatz-me era vòsta man, Bassanio, adishatz! Non vos entristegatz, se per vos me veigui redusit en un tau extrèm, pr'amor qu'era fortuna se mòstre en aquest cas mès indulgenta que de costum. Era que fòrce lèu tostemp ath malerós a víuer mès qu'era sua opulència e a contemplar damb uelhs alangoridi e eth front arropit tota ua epòca de prauvetat; a jo que m'escuerce es dies peniblement longs d'ua semblabla misèria. Encomanatz-me ara

vòsta nòbla esposa: condatz-li, damb toti es accidents era fin d'Antòni; didetz-li se guaire vos estimaua; hètz justícia ath mòrt. E quan l'age estat condada era istòria, que digue era madeisha se non ei vertat que Bassanio a auut un amic! Non vos penedigats d'auer-lo perdut aguest amic, pr'amor qu'eth non se penedís cap de pagar eth vòste deute. Demori solet qu'eth judiu talhe pro prigondament, e vau de seguit a satisfèr-lo damb tot eth mèn còr.

BASSANIO Antòni, sò maridat damb ua hemna que m'estimi autant qu'era mia vida; mès, era mia vida madeisha, era mia esposa, e eth mon sancer non son entà jo de mès valor qu'era tua existència: que sò dispausat a perdé'c tot, òc, a sacrificà'c tot ad aguest monstre entà salvar-te.

PORCIA Pòc arregraïda se vos deuerie mostrar era vòsta esposa, se vos entenesse hèr ua tau aufèrta.

GRACIAN Jo vos juri qu'estimi ara mia esposa; plan ben, donc, en cèu la voleria se podessa influir entà que bèth sant solatgèsse ad aguest judiu heròtge.

NERISSA Que hètz ben de didé'c luenh dera sua preséncia, autament aguest desir harie quèir era patz dera vòsta casa.

SHYLOCK (a despart) Quini marits, es cristians! Jo è ua hilha; que Diu li balhe per espós un descendent de Barrabàs abans qu'un cristian. (En votz nauta a Porcia) Que despenem eth temps. Vos demani que procedigatz ara senténcia.

PORCIA As eth dret a ua liura de carn d'aguest mercadèr. Eth tribunau te l'adjudique e era lei te la balhe.

SHYLOCK Ò!, jutge ponderat!

PORCIA E te la cau talhar deth sòn pitrau; era lei ac permet e eth tribunau ac concedís.

SHYLOCK Ò, eth sabent jutge! D'aquerò ne digui jo ua senténcia! Vai! Premanitz-vos.

PORCIA Pòs-te un moment. Que non s'acabe aciu era sòlfa. Aguesta letra non te balhe ne ua soleta gota de sang. Es tèrmes fidèus son: ua liura de carn. Cuelh, donc, çò que t'apertien, cuelh era tua liura de carn; mès, se'n tot talhar-la, vesses ua soleta gota

de sang cristiana, es tues tèrres e es tòns bens, sivans es leis de Venècia, que seràn confiscadi a favor der Estat venecian.

GRACIAN Ò, jutge ponderat! Ac entenes, judiu?... Ò, eth sabent jutge!

SHYLOCK Aquerò còste ena lei?

PORCIA Tu madeish que pòs veir eth tèxte. Pr'amor que reclames justícia, justícia qu'auràs, ne pòs èster segur, e mès dera que desires.

GRACIAN Ò, eth sabent jutge! Fixa-t'i, ben, judiu!...Ò, eth sabent jutge!

SHYLOCK Atau, accèpti era aufèrta... Pagatz-me tres còps era letra e en patz eth cristian!

BASSANIO Aciu qu'as es sòs.

PORCIA Pòc a pòc! Qu'aurà eth judiu plia justícia... Pòga pòc!... Qu'arrés mos aprèsse! non mos haram enlà der esperit dera letra.

GRACIAN Ò, judiu! Quin jutge tan ponderat! Quin sabent jutge!

PORCIA Premanis-te, donc, a talhar era carn. Non vèsses sang; non talhes pòc ne massa, senon justament ua liura de carn. Se ne copes mès o mens dera liura justa, s'augmentes o amendrisses eth pes convengut, encara que solet sigue era vintena part d'un solet trist gran, s'era balança què solet un peu d'un costat, moriràs e seran confiscadi toti es tòns bens.

GRACIAN Ò, un segon Daniel! Un Daniel, judiu! Ara òc que te cuelhi, eretge.

PORCIA A qué demores, judiu? Cuelh çò que t'aperten.

SHYLOCK Balhatz-me era dotacion e deishatz que me'n vaja.

BASSANIO Que l'è a mand; cuelh-la.

PORCIA Que l'a refusada en plia Audiència. Non aurà mès de çò qu'en bona justícia li pertòque.

GRACIAN Un Daniel, ac torni a díder! Un segon Daniel!

Gràcies, judiu, per auer-me hèt de costum aguesti mots.

SHYLOCK      Qué! Ne tan solet era trista dotacion me balharatz?

PORCIA      Qu'auràs solet er desdit estipulat. Cuelh-lo a maus e perilhs tòns, judiu.

SHYLOCK      Que la crube eth diable, en aguest cas! Non voi pèrder mès temps pelejant.

PORCIA      Demora-te, judiu. Era justícia non te dèishe encara liure: enes leis de Venècia i cònte que, se s'arribe a trapar qu'un estrangèr, dirècta o indirèctament, atempte contra era vida d'un ciutadan, era persona menaçada s'apròpie dera mitat des bens der ofensaire; era auta mitat passe ara caisha especiau der Estat e era vida deth colpable rèste ara disposicion deth Dux que ne dispausarà ath sòn aubire. Per tant, jo digui que te trapes en cas previst, pr'amor qu'ei evident que indirècta e enquia dirèctament as atemptat contra era vida de qui ara se defen, e t'as hèt a vier era pena mentada. Doblega, donc, es jolhs e demana era gràcia deth Dux.

GRACIAN      Demana permís entà vier a penjar-te. Mès s'es tòns bens se passen ar Estat, ne solet auràs sòs entà crompar ua còrda; calerà, donc, qu'er Estat te penge ath sòn cargue.

ETH DUX      Entà que veigues se guaire desparièr ei eth tòn sénter deth nòste, te perdoni era vida abans de demanar-m'ac. Era ua mitat des tòns bens ei entà Antòni, era auta que passe ar Estat; mès eth tòn penediment pòt amendrir era confiscacion enquia ua petita multa.

PORCIA      Dera part der Estat, plan; mès non, dera part d'Antòni.

SHYLOCK      Dehòra! Cuelhetz autanplan era mia vida, non me perdonetz arren. Me deishatz sense casa se vos hètz a vier eth sòn sosten; me prenetz era vida en tot prener-me es mieis de víuer.

PORCIA      Quina gràcia l'autrege era vòsta pietat, Antòni?

GRACIAN      Era gràcia d'ua horca, arren mès, en nòm de Diu!

ANTÒNI Qu'eth mèn senhor, eth Dux e tot eth tribunau se denhen deishar-li, neta de tot cargue, era mitat des sòns bens. Era auta mitat que me la dèishe a jo a interès, e quan eth se morisque, jo acòrdi restituir-la ath joen cavalièr que non hè guaire se li a hèt a vier era hilha. Que boti dues condicions en aguesta gràcia: era prumèra ei que se hèsque cristian ath moment, era dusau, ei que, per acta redigida deuant eth Tribunau, hèsque donacion ath sòn gendre Laurenç e ara sua hilha de tot çò qu'en morir tengesse.

ETH DUX Aquerò que harà. O jo li revòqui era gràcia que vengui d'autrejar-li.

PORCIA I consentisses tu, judiu? Qué dides?

SHYLOCK I consentisqui.

PORCIA Escrivan, redigitz era acta de donacion.

SHYLOCK Se vos platz, deishatz-me partir d'aci; que non me trapi guaire ben. Enviatz-me era acta e la signarè.

ETH DUX Vè-te'n, mès non dèishes de signar-la.

GRACIAN Dus pairins qu'auràs en tòn batieg. Al, se jo auessa estat jutge, be que n'auries auut ua dotzena e que t'aurien acompanhat, non enquias hònts baptismaus, senon enquiara horca.

(Shylock se'n va)

ETH DUX (a Porcia) Vos prègui damb tota era mia amna, senhor, que venguetz a dinar en çò de mèn.

PORCIA Jo que prègui umilament a Vòsta Mercé que m'escuse: me cau entornar aguesta net entà Padua, e è de partir de seguit.

ETH DUX Que me hè dò qu'era manca de léser vos esclavize. Antòni, retribuitz coma cau ad aguest cavalièr, pr'amor que, ena mia pensada, li deuetz plan molt.

(Eth Dux, es Magnifics senadors e era sua acompanhada, despareshen)

BASSANIO (a Porcia) Plan digne cavalièr, gràcies ara vòsta sabença, eth mèn amic e jo mos auem desliurat d'ua pena

crudèu...Acceptatz coma onoraris es tres mil ducats que se destinauen ath judiu; damb plaser que vo'les aufrim peth vòste grat servici.

ANTÒNI E vos deuem, entà tostemp, eth nòste afècte e era nòsta mès franca generositatt.

PORCIA Qu'ei ben pagat qui rèste content. Jo que sò content d'auer-vos desliurat, e per tant, me tengui per ben pagat. Jamès era mia amna a estat mès mercenària qu'aué. Solet vos demani que m'arreconeishetz en trapar-mos; qu'ajatz un bon dia e me digui adiu de vosati.

BASSANIO Car senhor mèn, que non m'ei possible deishar-vos sense persutar. Acceptatz un rebrembe de nosati; se non coma salari, acceptatz-lo coma tribut. Dues causes que m'auetz de concedir; se vos platz: era prumèra qu'ei que non me refusetz; e que me perdonetz, era segona.

PORCIA Autant me forçatz que vos creigui. (A Antòni) Balhatz-me es vòsti guants, e les tierè en memòria vòsta. (A Bassanio) Pera afeccion que me demostratz, aguest didau acceptarè...non retirètz, non, era vòsta man, que non vos cuelherè arren mès; vòsta amistat aquerò me refuse?

BASSANIO Aguest didau, ò!, bon senhor?. Se non vau arren aguest didau! Que senteria vergonha de balhar-vos ua tau causa.

PORCIA Que non voi arren mès qu'aquerò; e ara, vedetz? Que ja ei ua fantasia mia.

BASSANIO Qu'a ua importància entà jo que depasse era sua valor. Jo harè a hèr ua proclama entà cercar eth mès preciós didau de Venècia e vo l'aufrirè; mès perdonatz-me, aguest que non posqui.

PORCIA Ja veigui, senhor, qu'ètz liberau...en aufrir. Vos m'auetz ensenhat còp sec a demanar e ara me semble plan ben, que me volgatz ensenhar se com s'a de respóner a qui demane.

BASSANIO Ò, senhor, aguest didau me siguec autrejat pera mia esposa; e quan era madeisha lo plaçaue en mèn dit, me hec a jurar que jamès lo veneria, daria o perderia.

PORCIA Aguesta desencusa qu'estauvie fòrça presents as òmes. Era vòsta esposa, en saber-se'n se guaire jo me lo merite aguest didau, aurie d'èster hòla per salvar-vos rancura etèrna en balhar-lo-me. Plan ben. Qu'era patz vos acompanhe!

(Porcia e Nerissa se'n van)

ANTONIO Balhatz-li, Bassanio, eth didau. As recomanacions dera vòsta esposa plaçatz-li eth contrapés des sòns servicis e dera mia amistat!

BASSANIO Vè-te'n, cor, Gracian, e tenetz-lo; balha-li eth didau, e, se pòs, hè-lo a vier ena casa d'Antòni. Cor, hè camin.

(Gracian se'n va)

Anem tranquilament en çò vòste. Deman, de bon maitin, volaram toti dus de cap a Belmont. Vietz, Antòni.

## **XIX**

### **VENÈCIA UN CARRÈR**

(Entren Porcia e Nerissa)

PORCIA Que te'n sàpies dera casa deth judiu, presenta-li aguesta acta, e obliga-lo a signar. Aguesta net partiram e arribaram un dia prumèr qu'es nòsti marits en casa. Aguesta acta que serà era planvenguda que balharam a Laurenç.

(Entre Gracian)

GRACIAN Gentil senhor, gràcies a Diu que vos trapi: eth mèn senhor Bassanio, en auer reflexionat ben, vos envie aguest didau e sollicite era vòsta companhia entà dinar.

PORCIA Qu'ei tot a fèt impossible. Per çò deth didau, que l'accèpti viuament arregraït; hètz-li a saber, vos ac prègui. A!, e vos prègui tanben que mostretz ath mèn joen escrivan era casa deth vielh judiu.

GRACIAN Damb plaser.

NERISSA (a Porcia) Voleria dider-vos ua paraula, senhor. (en votz baisha) Vau a veir s'ath mèn marit li hèsqui a hèr-me a vier eth didau que me jurèc salvar entà tostemp.

PORCIA Que te lo balharà, jo ne responi. Damb era sua antica paraula d'aunor voleràn sostier qu'ère a uns òmes qu'an hèt

a vier eth present des nòsti didaus; mès nosates, jurant mès fòrt qu'eri, les tieram çò de contrari. Vè-te'n, e hè lèu; ja sabes a on te demori.

NERISSA (A Gracian) Vai, car senhor, me voletz mostrar aguesta casa?

## XX

### BELMONT

#### EN PARC. AVENGUDA QU'AMIE ENTATH PALAI DE PORCIA

(Entren Laurenç e Jessica)

LAURENÇ Com lutz era lua! En ua net coma era d'aué, en tant qu'eth ventolet leugèr punaue doçament es arbes, que non bronzinauen; en ua net coma era d'aué, Troylus que se deuec enfilat enes murs de Troia e alendar era sua amna entàs tendes grègues a on repausaue Cressida!

JESSICA En ua net coma era d'aué, Tisbe, desvelhant damb passi tremolosi era arrosada, vedec era ombra deth leon abans qu'era pròpria bèstia, e hugec espantoriada.

LAURENÇ En ua net coma era d'aué, Dido, damb ua arrama de sause ena man, s'estaue pauhicada ena plaja desèrta e damb senhaus pregaue ath sòn estimat de retornar entà Cartago.

JESSICA En una net coma era d'aué, cuelhie Medea es èrbes embelinades que rejoenien ath vielh Eson.

LAURENÇ En ua net coma era d'aué, Jessica s'envolèc de çò der opulent judiu e damb un aimant gentil hugec de Venècia enquia Belmont.

JESSICA E en ua net coma era d'aué, prometie eth joen Laurenç aimar-la molt, e li panaue era amna damb mil juraments

toti eri mentida!

LAURENÇ E en ua net coma era d'aué, Jessica, era beròia, tau qu'ua capriciosa, calomnieue ath sòn aimant que l'ac sabie perdonar.

JESSICA Tota era net que tieria era contra, s'arrés non venguesse. Mès, escotatz! Enteni es passi d'un òme.

(Entre Esteve)

LAURENÇ Qui ei que tan de prèssa auance, en silenci dera net?

ESTEVE Un amic.

LAURENÇ Un amic! Quin amic? Me voletz díder eth vòste nòm, se vos platz, amic mèn?

ESTEVE Esteve qu'ei eth mèn nòm, e vos hèsqi a vier era naua qu'abans de trincar eth dia auram ara mestressa aciu en Belmont, que ja camine per aguest parçan, plegant eth jolh deuant es crotzes santes e pregant pera felicitat deth sòn maridatge.

LAURENÇ Qui mès vie damb era?

ESTEVE Un sant ermita e era sua acompanyanta; arrés mès. Vos pregui que me digatz s'eth mèn patron a tornat.

LAURENÇ Encara non. Non auem auut naues d'eth. Jessica, anem, se vos platz, premanim-mos entà recéber damb bèra ceremònia ara mestressa dera clòsa.

(Entre Lancelot e sorriscle)

LANCELOT Sol, La! Sol, La! Òp!, ei òp! Sol, La! Sol La!

LAURENÇ Qui cride?

LANCELOT Sol, La! Auetz vist ath mètstre Laurenç e ara senhora Laurenç? Sol. La, Ei!

LAURENÇ Dèisha-te d' Eis companh! Qu'èm aciu.

LANCELOT Ei? A on? A on?

LAURENÇ Aciu.

LANCELOT Aciu, donc. Didetz-les qu'a arribat un corrèu dera part deth mèn patron damb era còrna plia de bones naues.

Abans de trincar eth dia que serà aciú.

(Se'n va)

LAURENÇ Anem, ma doça aimada, a demorar era sua arribada. Mès per qué anar-se'n entà casa? Non, que non vau era pena. Esteve, anonciatz vos madeish ath palai qu'era vòsta mestressa ei a mand d'arribar e hètz a jogar ara orquèstra en aire liure. (Esteve se'n va) Guarda se com, en aquest banc, guaire doçament s'adòrm eth clar dera lua! Seigam-mos en eth e qu'es sons dera musica se calen enes nòstes aurelhes! Era cauma, eth silenci e era net s'afrairen damb era blossa armonia. Sè-te, Jessica. Guarda se com era vòuta deth cèu ei puntejada pertot d'esfères d'aur luminoses. De toti aguesti piquets ludents que tu camps, non n'a cap, ne eth mès petit, qu'en sòn moviment non cante coma un àngel en etèrna armonia damb es querubins de uelhs trendes. Semblabla armonia que règne enes esperits immortaus; mès pr'amor de qué les capère aguesta tèrragila peribla damb eth sòn grossièr vestit, que non la podem percéber. (Entren es musicians) Començatz! Desvelhatz a Diana damb un imne. Qu'es vòsti accents mès docí arriben ena aurelha dera vòsta mestressa! Atirassatz-la entath sòn larer damb era musica.

(Musica)

JESSICA Jamès me vie era alegria quan escoti ua armonia.

LAURENÇ Pr'amor qu'es sentits vos demoren toti absorbidi. Campatz sonque ua arramada de vaques forenes e liures, un pialèr de porins indondables; comencen a saltar desfrenadament e a bramir e endilhar amiadi pera ardor dera sua sang. Mès qu'entenen per edart eth son d'ua trompeta, o que quinsevolh auta musica ressonne enes sues aurelhes, e les veiratz còp sec arturar-se a toti, transvestida era sua guardada heròtge en extasi contengut jos eth doç embelinament dera musica. Qu'ei per aquerò qu'es poètes an imaginat qu'Orfeo atrège es arbes, es pèires e es ondades, pr'amor que non i a cap èsser tan grossièr, tan dur, tan furiós, que per un instant era musica non padegue era sua natura. Er òme qu'en sòn laguens non amie musica e qu'es sons armoniosi non lo hissèn qu'ei inclinat a panatòris, enganhs e traïsons. Es impulsis dera sua amna son tristi coma era net e es sues afeccions

neres coma eth Tartar. Non te'n fides d'un tau òme!... Escotem era musica.

(Entren Porcia e Nerissa e s'estàn alunhades)

PORCIA Aguesta lum que se ve, uscle ena mia sala. Guaire luenh envie era sua claror aguesta pichona ahlama! Atau lutz ua bona accion entre gent dolenta.

NERISSA Quan era lua ludie, non vedíem era lum.

PORCIA Lo madeish qu'era mès nauta glòria estofe ara mès petita. Lutz un ministre parièr qu'un rei, abans qu'eth rei se dèishe veir, e alavetz tot eth sòn prestigi se hon tau qu'un adaiquatge de ploja, des camps, ena immensitat des mars... Ua musica! Escota!

NERISSA Qu'ei era vòsta, senhora, era dera casa.

PORCIA Ara qu'ac veigui, solet en sòn lòc es causes son perfèctes; que me semble plan mès armoniosa que de dia.

NERISSA Qu'ei eth silenci, que li balhe aguest embelinament, senhora.

PORCIA Entad aqueth que non i met atencion, que cante eth corbàs atau ben qu'era lauseta, e me pensi que s'eth rossinhòl cantèsse de dia, en tot qu'es auques cacalegen, non aurie cap mès bona fama de bon cantaire qu'eth reiaton. Guaires causes non tien qu'ath sòn temps avient eth complement dera laudança! Ò!, silenci! Era lua dormís damb Endymio, e non vò èster desvelhada!

(Care era musica)

LAURENÇ Qu'ei era votz de Porcia se non m'enganhi.

PORCIA Me'n sap, atau qu'eth cèc coneish ath cocut, peth son lèg dera votz.

LAURENÇ Senhora, sigatz planvenguda ena vòsta casa.

PORCIA Que viem de pregar pera bona fortuna des nòsti marits que mos pensam auer afavorit damb era nòsta intercession. Non an entornat?

LAURENÇ Encara non, senhora; mès, pòc de temps a, s'a presentat un corrèu en tot anonciar era sua pròcha arribada.

PORCIA Entra en casa, Nerissa. Balha era orde ath mèn

servici de non hèr cap demostracion sus era nòsta abséncia. Non ne digatz arren, Laurenç; ne vos, Jessica.

(S'entenen a sonar trompetes)

LAURENÇ Eth vòste marit que non ei luenh; aguestes que son es trompetes des sòns eraudi. Que non èm charraires, senhora; non vos cau pòur.

(Entren Bassanio, Antòni, Gracian e era sua acompanhada)

BASSANIO Que se mos harie de dia ara madeisha ora qu'enes antipòdes, se vos apareishéssetz tostemp qu'eth solei mos dèishe.

PORCIA Era ludentor dera lum que desiri, sense auer era sua leugèresa! Ua hemna leugèra qu'ei era roïna deth sòn marit; que jamès era mia leugèresa posque espaurir a Bassanio! Deishem çò d'aute ena man de Diu!... Sigatz plavengut ena vòsta casa, senhor mèn.

BASSANIO Gràcies, senhora. Sigatz gentil damb eth mèn amic; aguest ei Antòni, aguest ei er òme de qué sò infinitament deueire.

PORCIA Efectivament, que li deuem tota sòrta de generositats; eth per vos que n'a auut de plan gròsses.

ANTÒNI Deguna que non m'age estat perfèctament pagada.

PORCIA (A Antòni) Senhor, qu'ètz fòrça planvengut ena nòsta casa. E mos cau demostrà'c de ua auta manèra qu'en paraules; per aquerò que non alongui es compliments verbaus.

(Gracian e Nerissa parlen viuament)

GRACIAN Vos juri, per aguesta lua qu'ara lutz, que me colpatz sense rason. Òc ma hè, que l'è balhada ar escrivan deth jutge. Voleria qu'eth possessor siguesse eunuc donques qu'er ahèr vos còste tanta pena, amor mèn.

PORCIA Ua peleja? A!, tan lèu? De qué se tracte?

GRACIAN D'un didau d'aur, d'ua trista jòia qu'era me balhèc, damb ua devisa que, en tot adreçar-se a toti coma es vèrsi deth cotelièr sus es dagues, didie: *Estimatz-me e non me deishetz.*

NERISSA E que venguetz ara a parlar de devises e valors? Quan vo'la balhè, me jurèretz que l'amiaríetz enquiara ora dera mòrt e que ne era hòssa vos harie enlà d'era. Se ja non per jo, aumens per tan patetics juraments, que vos calerie auer mès compde a salvar-la! Que l'auetz balhada ar escrivan deth jutge!...A!, ne sò segura qu'aguest escrivan non aurà jamès peu ena barba.

GRACIAN Òc que n'aurà, se pòt vier a èster òme.

NERISSA Pro, s'ua hemna pòt vier òme.

GRACIAN Per aquesta man qu'ara lhèui! Me pensi que l'è balhada a ua creatura, un gojatet, un mau furgaire, non mès naut que tu, ar escrivan deth jutge, petit e blagaire, que me l'a demanat en pagament des sòns servicis. En consciència non l'ac podia refusar.

PORCIA Jo que vos è d'èster sincera, auetz queigut en falta en desseparar-vos tant ara leugèra deth prumèr present dera vòsta esposa; un objècte assolidat en vòste dit per nombroses promeses e junhut ara vòsta carn pera fè jurada! Jo qu'è balhat un didau ath mèn estimat e li è hèt a jurar que jamès se'n des.heirie. Aciu que l'auetz. Donques ben, en sòn nòm gòsi jurar que ne per totes es riqueses qu'eth mon arremasse se la volerie trèir deth sòn dit. De vertat, Gracian, que siguec un afront massa crudèu entara vòsta esposa. S'a jo me venguesse un cas semblable, jo que me tornaria hòla.

BASSANIO (A despart) Ara bona fe, çò de melhor que poiria hèr serie talhar-me era man quèrra e jurar qu'è perdut er anhèth en defener-lo.

GRACIAN Eth mèn Senhor Bassanio a balhat eth sòn didau ath jutge que l'ac a demanat e que, cèrtament, plan ben que lo meritaue. E a estat alavetz qu'eth gojatet, eth sòn escrivan, qu'auie auut eth trabalh de hèr es escriptures, m'a demanat eth mèn; ne eth servidor ne eth patron, non an volut acceptar ua auta causa qu'es nòsti didaus.

PORCIA (A Bassanio) Quin didau auetz balhat vos, senhor mèn? Demori que non serà eth que de jo recebèretz?

BASSANIO S'ath pecat i gausèssa júnher era mentida, dideria que non; mès, veiguetz, er didau ja non ei en mèn dit, ja non i é.

PORCIA E que tanpòc i a era fe en vòste còr. Peth cèu ac digui; que non me veiratz jamès en vòste lhet se non me presentatz eth didau.

NERISSA (A Gracian) Ne a jo en vòste, se jo non veigui eth mèn.

BASSANIO Ò, doça Porcia, se sabéssetz a qui è balhat eth didau, se sabéssetz per qui è balhat eth didau, se podéssetz compréner se per qué è balhat eth didau, damb quina pena m'è des.hèt deth didau, quan non me'n volien acceptar cap auta causa qu'eth didau, pro que solatjaríetz era aspror deth vòste anug.

PORCIA S'auéssetz coneishut era vertut deth didau, o pressentit era valor d'aquera que vos balhèc eth didau, o calat eth vòste aunor a salvar eth didau, jamès vos auríetz desseparat deth didau. Quin òme aurie estat tan desconsiderat, se damb manifestacions de gelosia vos auesse plasut defener-lo, o reclamar damb tant extrèma insisténcia un objècte tengut coma sagrat? Nerissa a dit pro ben çò que me cau creir. Que me morisca, se non ei ua hemna que tie eth didau!

BASSANIO Non, senhora, peth mèn aunor e pera mia vida! Qu'ei luenh d'èster ua hemna; qu'ei un doctor de grana civilitat, que m'a refusat tres mil ducats e m'a hèt era demana deth didau. Jo de ressabuda l'ac remia e maucontent l'è deishat aluenhar, ad aqueth qu'auie sauvat era vida deth mèn milhor amic. Qué mès poderia dider-te, angelicau senhora mia? M'è vist obligat a enviar-li; que m'a calut cedir ath racacòr e ara educacion; eth mèn aunor damb tanta ingratitud non s'a podut solhar. Generosa senhora, perdonatz-me. Per aquestes lums sagrades dera net!...S'auéssetz estat aqui que ne sò segur que vos m'auríetz demanat eth didau entà balhar-lo ad aqueth nòble doctor.

PORCIA Non permetetz jamès qu'aquest doctor s'aprèsse en çò de mèn. Donques que tie era jòia per jo estimada e que vos auíetz jurat salvar en arrebrembe mèn, jo que me voi mostrar autant liberau que vos. Arren de tot çò que m'apertie li refusaria,

non, ne tan solet eth mèn còs, ne eth madeish lhet vòste! A!, me junheria damb eth, qu'ac tengui plan decidit; non dormigatz ne ua soleta ora dehòra de casa, susvelhatz-me coma un Argos. Se non, per pòc que me deishetz soleta, jo vos digui peth mèn aunor, qu'encara non è perdut, jo!, qu'aurè ad aquest doctor per companh de lhet.

NERISSA (A Gracian) E jo ath sòn escrivan. Damb aquerò, vos cau tier compde der instant que me deisharatz mestressa de jo madeisha.

GRACIAN Plan ben! Hètz çò que volgatz! Mès sajatz de qué jo non lo susprenga ad aquest escrivan, pr'amor que l'escapçaria era pluma!

ANTÒNI Que sò jo qui vos a hèt eth perquè d'aquesta istòria!

PORCIA Non vo'n hescatz, senhor; que non per aquerò deisharatz d'èster plan benvengut.

BASSANIO Perdona-me, Porcia, aquesta aufensa obligada. E deuant de toti aquesti amics que mos escoten, te juri, pes tòns beròis uelhs, a on me guardi...

PORCIA Fòrça compde damb aquerò! Que se ve doble enes mèns uelhs, un viatge en cada un d'eri!... Balhatz era vòsta paraula d'òme doble; vaquí un jurament digne de credit!

BASSANIO Vai!, escota-me, aumens. Perdona aquest viatge, e te juri, pera mia amna, que bric mès me harè culpable deuant es tòns uelhs d'ua soleta manca de fe.

ANTÒNI (A Porcia) Jo qu'auia comprometut eth mèn còs pes interèssi deth vòste marit, e se non auesse estat per aqueth qu'ara tie eth didau, era desgràcia m'aurie en.honsat; aquest còp, damb eth gatge dera mia amna, gausi assegurar que jamès eth vòste senhor, voluntariament, mancarà ara sua promesa.

PORCIA (que se trè un didau deth dit e lo balhe a Antòni) Atau, vos que seratz eth mèn gatge. Balhatz-li aquest didau e didetz-li que lo sauve milhor qu'er aute.

ANTÒNI (en tot passar eth didau a Bassanio) Tenguetz,

senhor Bassanio, juratz salvar aquest didau.

BASSANIO Peth cèu! S'ei eth madeish que jo è balhat ath doctor!

PORCIA D'eth que m'a arribat. Perdonatz-me, Bassanio... Per aquest didau è auut era companhia deth doctor en mèn lhet.

NERISSA Perdonatz-me, tanben, gentil Gracian; aqueth mau furgaire, sabetz, er escrivan deth doctor, s'a ajaçat damb jo era darrèra net ath prètz d'aquest didau.

GRACIAN Aquesta que'n vau quate! Adobar es carretères en ostiu quan son inmilhorables! Qué! Auram estat cornuts abans qu'ac meritèsem?

PORCIA Non parletz tan grossièrament. Qu'ètz toti estonadi. Tenguetz, cuelhetz aquesta letra, liegetz-la quan vos vague; ven de Padua, de Bellario. Per era vo n'encuedaratz que Porcia ère eth doctor de qué se'n parle, e aquesta, Nerissa, eth sòn escrivan. Laurenç vos confirmarà se com jo deishè aquest lòc autant lèu que vosati, e que solet hè un instant que sò arribada: qu'encara non è entrat en çò de mèn... Qu'ètz planvengut, Antòni. Vos saubi milhors naues des que vos demoratz. Dauritz ath córrer aquesta letra. I traparatz que tres des vòsti vaishèths vien d'arribar a pòrt ricament cargadi. Ja vos condarè se per quin estranh edart è trapat aquesta letra.

(Balhe un papèr a Antòni)

ANTÒNI Que me deishatz mut!

BASSANIO Qu'ei estonant! Èretz vos, eth doctor, e jo sense arreconeisher-vos!

GRACIAN Com pòt èster! Èretz vos, er escrivan, que m'a hèt cornut!

NERISSA Òc, mès un escrivan que non ac volerà sajar mès, se non ei que vengue a èster òme.

BASSANIO (A Porcia) Vos, doctor, encisaire, seratz eth mèn companh de lhet e, quan jo m'absenta, dormiratz damb era mia esposa.

ANTÒNI Ò!, graciosa dauna, vos que m'auetz entornat era

existència e era opulència; donques qu'aciu liegi coma causa cèrta qu'es mies naus son arribades en bon pòrt.

PORCIA E vos, Laurenç, se com anatz? Eth mèn escrivan que vos a hèt a vier naues plan encoratjadores.

NERISSA Òc, e vo'les vau a balhar sense cap retribucion. (Balhant un papèr a Laurenç) Aciu que l'auètz, entà vos e entà Jessica, ua acta formau a on cònte se com eth ric judiu vos hè eretèrs de tot çò que tierà en moment dera sua mòrt.

LAURENÇ Vosates, gentiles daunes, vessatz eth manà en camin des ahaimadi.

PORCIA Que lèu serà de dia, e totun, ne sò segura que degun de vosati se sent encara en plia confiança, sus aguesti eveniments. Anem entà casa e aqui hèt-mos autantes preguntes que vos plase. A totes vos arresponeram fidèment.

GRACIAN Anem! Entà començar er interrogatòri de Nerissa, qu'era responerà jos jurament, li demanarè se qué s'estime mès: demorar-mos lheuadi enquiara pròplèu net o anar-mo'n dret de cap ath lhet, dues ores abans de hèr-se de dia. Ena mia pensada, s'ara siguesse era picada deth dia, desiraria es tenèbres entà calar-me en lhet der escrivan deh doctor. E ara òc que, tant que visca, despenerè era mia mès trenda sollicitud a salvar suenhosament eth didau de Nerissa.







